

AUDITOR

časopis Komory auditorů České republiky číslo 9/2018

Téma: Výnosy

aktuality • informace z komory • stanoviska, názory, diskuze
• nabídka vzdělávacích akcí • auditorské postupy • vybrané účetní
problémy • daňová a právní problematika • informace ze zahraničí

Obsah

AKTUALITY

Ze zasedání Výkonného výboru KA ČR.....	2
Aktualizovaná metodická pomůcka pro SME/SMP	2
Informace ze zasedání Volební komise	2
Auditoři v Hospodářských novinách	3
Historii komory až do současnosti najdete na webu	3
Informace z odborných výborů KA ČR	3
Typická rizika pro obce <i>Příručka MF může pomoci s přezkoumáním hospodaření obce</i>	4
9. mezinárodní konference ACCA o veřejném sektoru.....	4

TÉMA ČÍSLA – VÝNOSY

Editorial	5
Kdy je realizován výnos podle IFRS 15? <i>(David Procházka, Michal Hora)</i>	6
Finanční komponenta ceny a požadavek na její oddělení od výnosu z prodeje <i>(Dana Dvořáková, Mariana Peprníčková)</i>	11
Úvaha o přístupu k účtování o nedokončené výrobě <i>(Michal Šoka)</i>	16
Výnosy ve finančních institucích <i>(Lenka Bízová)</i>	19
Dohodnuté postupy – potvrzení výnosů u nájemce <i>(Hana Mužátková)</i>	23

NA POMOC AUDITORŮM

Kauza falešné auditorské zprávy <i>(Milan Sotona)</i>	25
Příběh o mlčenlivosti <i>(Petr Kříž)</i>	26
Hugo a Sally se baví o vyhodnocování rizik	10, 15, 18, 21, 24

e-příloha Auditor 9/2018

- Právo
- Zaznamenali jsme

Toto číslo vyšlo **4. 12. 2018**

Čím se zabývá a co plánuje Výbor pro veřejný sektor

Vladimír
Zelenka

Postavení Výboru pro veřejný sektor (VVS) je svým způsobem ojedinělé. Zatímco ostatním výborům je dán rozsah jejich působnosti podle jednotlivých oblastí účetního výkaznictví, auditorských služeb a profese, zaměření VVS je komplexní. Na pořadu jednání jsou otázky účetního výkaznictví ve veřejném sektoru, a to jak v kontextu našich předpisů, tak i podle mezinárodních standardů (IPSAS), dále problematika poskytování auditorských služeb ve veřejném sektoru a uplatnění profese auditora ve veřejném sektoru. To ovšem ještě nebyla zmíněna „druhá větev“ zájmu VVS, kterou představuje problematika účetního výkaznictví a auditorských služeb u nestátních nevýdělečných organizací. Tento široký záběr napříč účetním výkaznictvím a auditorskými službami s sebou nese určité výhody i určitá úskalí. K výhodám patří syntetický pohled na celou problematiku veřejného sektoru a nestátních nevýdělečných organizací, který umožňuje posuzovat při jednáních jednotlivé problémy komplexně, nikoli útržkovitě. Určitou nevýhodou je, že široký rozsah aktivit výboru vede mezi jeho členy k výraznější orientaci na jim blízkou dílčí oblast a menší zájem o další agendu. Při zřejmé snaze i ochotě členů výboru tak občas dochází k tomu, že pro některé členy výboru je například odtažitá oblast mezinárodní standardizace účetního výkaznictví,

pro jiné členy naopak problematika přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků. Podle svého zájmu byli členové výboru začleněni do dílčích „zájmových skupin“.

Pro následující rok VVS hodlá připravit a poskytnout ke zveřejnění několik textových materiálů, které by měly auditorské obci napomoci v jednotlivých oblastech. Tyto materiály budou zaměřeny na přezkoumání hospodaření, specifika nestátních nevýdělečných organizací a na srovnání charakteristik auditorských služeb ve veřejném sektoru (audit vs. prověрка vs. přezkoumání). Nadále bude mít VVS svého zástupce na jednáních Public Sector Group ve stěžejní evropské profesní organizaci Accountancy Europe (dříve FEE). Tato jednání jsou dobrým zdrojem informací týkajících se standardizace účetního výkaznictví (IPSAS, EPSAS), zkušeností jednotlivých členských zemí s různými typy auditů ve veřejném sektoru apod. Agenda VVS bude v následujícím období bezpochyby zahrnovat mnohá další témata (připomínkování účetních předpisů, příprava a realizace seminářů atd.). To vše samozřejmě ve spolupráci s dalšími výbory a komisemi KA ČR a v koordinaci s Výkonným výborem KA ČR. Chceme rovněž prohlubovat spolupráci se státními institucemi, zejména s Ministerstvem financí ČR a Nejvyšším kontrolním úřadem, dále pak s nám blízkými profesními komorami a organizacemi.

Vladimír Zelenka
předseda Výboru
pro veřejný sektor KA ČR

Ze zasedání Výkonného výboru KA ČR

Výkonný výbor se na svém zasedání, které se uskutečnilo 5. listopadu, zabýval jak standardní agendou, tak aktuálními činnostmi jednotlivých odborných výborů KA ČR. Významnou částí jednání byla témata týkající se technické přípravy listopadového sněmu a projednání připomínky auditora k navrhovaným změnám vnitřních předpisů předkládaných sněmu.

Výkonný výbor schválil:

- plán činnosti Redakční rady časopisu Auditor na rok 2019,
- návrh textu usnesení XXVI. sněmu KA ČR,
- návrh zásad pro volbu členů prezidia.

Výkonný výbor dále projednal:

- a schválil jmenování odvolací

zkušební komise pro přezkoumání dílčí části auditorské zkoušky,

- a schválil navržený postup aktualizace metodické pomůcky pro SME/SMP,
- a schválil navržený scénář listopadového sněmu KA ČR,
- a neschválil připomínky zaslané k novele vnitřního předpisu předkládaného sněmu,
- a schválil návrh odpovědi na stížnost akcionáře na auditora,
- personální záležitosti na úřadě KA ČR

a vzal na vědomí:

- informace o připravovaných vzdělávacích akcích pro první pololetí roku 2019,
- zprávu ze setkání auditorů a asistentů auditora v Hranicích a v Praze,

- informaci o plnění rozpočtu za období leden–září 2018,
- informaci o slibu nových auditorů, který se uskutečnil 22. října 2018,
- seznam hostů na listopadový sněm KA ČR,
- zprávu DK z kontroly plnění usnesení XXV. sněmu KA ČR,
- zápisy ze zasedání prezidia, výborů a komisí,
- legislativní monitoring,
- přehled podnětů kárné komise,
- statistiku uložených kárných opatření.

Jiří Mikyna

ředitel úřadu
Komory auditorů ČR

Aktualizovaná metodická pomůcka pro SME/SMP

V prvním pololetí roku 2017 byla na webu KA ČR publikována metodická pomůcka pro SME/SMP připravená Výborem pro SME/SMP. Jedná se o ucelený dokument, který k danému okruhu otázek uvádí odkaz na požadavek konkrétního předpisu a relevantní odkazy na příručky KA ČR či články v časopise Auditor. Členové

výboru se zavázali, že budou provádět každoročně aktualizaci této pomůcky. Letošní aktualizace zahrnuje především odkazy na články publikované v časopise Auditor v období 2017–2018 a naleznete ji na webu komory v sekci Předpisy a metodika – Metodické pomůcky – Audit účetních závěrek.

-ab-

Informace ze zasedání Volební komise

Poslední předsněmovní zasedání volební komise se konalo 30. října. Její členové zkontrolovali návrhy na kandidáty přijaté od 4. září do 17. října a konstatovali, že návrhy byly doručeny v pořádku a neobsahovaly žádné chyby. Přehled všech kandidátů na členy volených orgánů komory byl zveřejněn na webu KA ČR. Dále členové VK

zkontrolovali volební lístky pro nadcházející sněm a rozhodli doplnit informaci o tom, že pořadová čísla jsou kandidátům přiřazena podle abecedního pořadí. Komise se také seznámila s návrhem na zpřesnění doplňovacích voleb ve Volebním řádu KA ČR, který byl předložen auditorům na sněmu.

-vk-

Auditoři v Hospodářských novinách

I letos, v hektickém listopadu, vyšla tradiční příloha Hospodářských novin s názvem Auditorské služby. A to v úterý 13. listopadu a na jejím vydání se finančně podílelo 12 auditorských firem. Článkem do ní přispěli prezidentka KA ČR Irena Liškařová s tématem ceny auditorských služeb a bývalý viceprezident komory Ladislav Mejzlík, který se podíval na budoucnost auditu při stále se zvyšujícím vlivu umělé inteligence na běžný život. Dalšími články přispěli první viceprezident komory Jiří Pelák a metodička KA ČR Lenka Rückerová. Články byly zaměřeny na služby, které mohou auditoři poskytnout zastupitelům obcí, na spolupráci auditorů se členy dozorčích rad podniků a na změny při zpracování konsolidované účetní závěrky, které vyplývají z novely

zákona o účetnictví přijaté před necelými dvěma roky.

-vk-

Historii komory až do současnosti najdete na webu

Při příležitosti 25. výročí založení komory byla na webových stránkách zveřejněna aktualizovaná kronika mapující období od sněmu v listopadu 2014 do června 2018.

Již před lety bylo na zasedání orgánů komory rozhodnuto, že bude užitečné zachytit vznik a jednotlivé etapy existence komory od jejích počátků. Výsledkem je průběžně doplňovaná kronika, jejíž jeden tištěný exemplář v kožené vazbě je uložen v sídle Komory auditorů. Elektronická verze kroniky je na webu komory. Ke kronice náleží rozsáhlý archiv obsahující originální dokumenty, výtisky všech čísel časopisu Auditor včetně mimořádných příloh, auditorské směrnice, příručky pro auditory, profesní předpisy, materiály pro jednotlivé sněmy auditorů a výtisky dalších neperiodických publikací vydaných komorou.

Období od XXIII. sněmu v roce 2014 až do června 2018 v kronice

zachytila Lenka Zouharová, redaktorka časopisu Auditor. Fotografie jsou čerpány z rozsáhlého fotoarchivu komory, do něhož přispělo mnoho fotografů od profesionálů pracujících na oficiálních akcích komory, jako jsou sněmy či oslavy, přes zaměstnance komory, kteří zachycují například sliby auditorů, až po fotografie získané odjinud, jako jsou třeba setkání auditorských komor Visegrádské čtyřky nebo zástupců českých profesních komor. O grafické zpracování a výrobu kroniky se stará studio Detail.

-vk-

Informace z odborných výborů Komory auditorů ČR

Výbor pro metodiku auditu (VMA)

15. října, 5. listopadu

Na jednání VMA byla obsáhle diskutována problematika podniku v obtížích ve vztahu k definici uváděné v komunitárních předpisech a požadavku na ověření těchto skutečností ze strany auditora v případě žádosti o veřejnou podporu, která nemůže být podnikem v obtížích poskytnuta. K této problematice bude výborem pro metodiku auditu připravena metodická pomůcka.

Výbor pro účetní výkaznictví (VÚV)

9. října

Hlavním bodem jednání VÚV bylo dokončení diskuse nad návrhem interpretace, která se týká inventarizačních rozdílů u zásob a dlouhodobého majetku, navrhuje jednotný přístup k účtování některých aspektů inventarizačních rozdílů a také reflektovat skutečný okamžik jejich vzniku. V současné době je návrh interpretace ve vnitřním připomínkovém řízení NÚR. Návrh interpretace NI-58 Vykazování nehmotných výsledků výzkumu a vývoje, který byl projednán na zářijovém jednání, byl předložen do vnějšího připomínkového řízení NÚR.

-ru-

Typická rizika pro obce

Příručka MF může pomoci s přezkumem hospodaření obce

Ministerstvo financí vydalo vynikající příručku, po které by měl sáhnout každý, kdo provádí přezkumy hospodaření obcí.

Příručka si klade za cíl usnadnit identifikaci a řízení rizik spojených s hospodařením obce. Je adresována primárně starostům obcí, kteří přistupují ke své funkci odpovědně a usilují o to, aby obec hospodařila s péčí řádného hospodáře. Podle Ministerstva financí své využití příručka určitě najde i u zastupitelů a radních obce a zaměstnanců obecního úřadu.

Ač je příručka určená (nezkušenému) vedení obce, má velkou šanci stát se nepostradatelným pomocníkem auditorů, kteří se zabývají přezkumem hospodaření. Jedná se totiž o seznam těch nejzásadnějších faktorů, na kterých závisí, zda obec hospodaří či nehospodaří řádně. Opomenutí kterékoliv z oblastí, kterou příručka zmiňuje, může mít zásadní

negativní důsledky na kvalitu přezkumu hospodaření. Příručka je navíc velmi čtivá, protože obsahuje velké množství postřehů z praxe.

První dvě kapitoly příručky mívají na řízení hospodaření obce obecně. Další kapitoly se týkají specifických situací – realizace dotačního projektu, poskytování dotací, nakládání s majetkem obce, řízení vztahu s příspěvkovými organizacemi a obchodními společnostmi, které obec založila nebo je jejich podílníkem, příprava významné veřejné zakázky a řízení vztahu s dodavatelem. Každá situace je doplněna několika příklady dobré a špatné praxe, které ilustrují důsledky dobrých a špatných rozhodnutí.

Příručku v PDF naleznete na internetových stránkách Ministerstva financí v sekci Legislativa v části Metodiky pod názvem „Metodický pokyn CHJ č. 7 – Řízení rizik spojených s hospodařením“ (vyšlo 16. 10. 2018).

Tuto příručku lze všem auditorům jen doporučit.

Jiří Pelák
první viceprezident KA ČR

9. mezinárodní konference ACCA o veřejném sektoru

Think Ahead

Konference, kterou pořádá Asociace certifikovaných účetních (ACCA), se bude konat ve dnech 28. února – 1. března 2019 v Praze v hotelu Marriott a bude zaměřena na udržitelnost veřejného sektoru. Program konference obsahuje tato konkrétní témata:

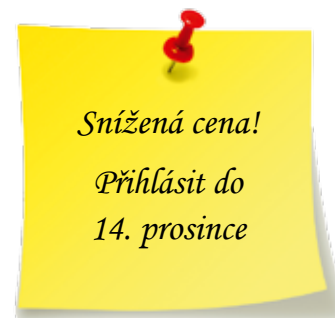
- finančně udržitelné metody financování infrastruktury, včetně představení nové stěžejní zprávy o způsobu překlenutí nedostatku financí v oblasti infrastruktury,
- úloha účetních při řešení podvodů, korupce a závažného organizovaného zločinu,
- inovace veřejného sektoru v digitálním věku,
- talent a sociální mobilita ve veřejném sektoru,
- úloha nejvyšších kontrolních institucí při zajišťování udržitelnosti veřejného sektoru,
- finanční výkaznictví, řízení veřejných financí a implementace mezinárodních standardů.

Detailní informace o konferenci včetně přihlašovacího formuláře najdete na webových stránkách ACCA: <https://acca.configio.com/pd/282/accas-international-public-sector-conference-2019>.

Komora auditorů České republiky je partnerem této akce,

proto se můžete přihlásit jako ACCA nebo Partner Member a **při přihlášení do 14. prosince 2018 využít snížených cen.**

-vk-

Editorial

Toto číslo časopisu Auditor je zaměřeno na výnosy. Zatímco problematika výnosů v posledních letech nedoznala v oblasti české účetní legislativy významných změn, v oblasti Mezinárodních standardů účetního výkaznictví došlo k významnému posunu završenému nedávným vydáním standardu IFRS 15. Ačkoliv je nová úprava výnosů v IFRS velmi komplexní a v některých aspektech určitě ne zcela přenositelná do českého účetnictví, odráží zároveň čím dál větší složitost výnosových transakcí na světových trzích a je v řadě bodů inspirací pro budoucí úpravu výnosů v českém účetnictví ve spojení s chystaným novým zákonem o účetnictví.

Téma uvozuje článek od Davida Procházky a Michala Hory, který diskutuje obecné aspekty standardu IFRS 15 a detailněji se zaměřuje na okamžik realizace výnosu podle tohoto standardu. Článek porovnává úpravu dle IAS 11 a IAS 18 s novou úpravou podle IFRS 15, analyzuje požadavky na rozeznání výnosů, popisuje některé problematické oblasti standardu a nabízí i doporučení pro auditorské postupy.

V dalším článku se Dana Dvořáková a Mariana Peprníčková věnují finanční komponentě ceny a požadavku na její oddělení od výnosu z prodeje. Opět jde o oblast, která je v IFRS poměrně dobře popsána, ale v českém účetnictví není řešena. Autorky se věnují identifikaci finanční komponenty, jejímu měření a rozeznání včetně oddělení od výnosu z prodeje.

Michal Šoka se v dalším příspěvku, který do jisté míry navazuje na první článek čísla, zabývá vykazováním výnosů a nedokončené výroby u dlouhodobých projektů. Autor porovnává český přístup s obecnými účetními koncepty, zmiňuje některé problémy v české úpravě a nastiňuje složitost převodu mezi principy IFRS, resp. US GAAP a českým účetnictvím. Autor pak v závěru nabízí několik zamyšlení pro potřeby budoucí české úpravy v této oblasti.

Aby nebylo číslo věnováno pouze nefinanční sféře, v dalším článku Lenka Bízová popisuje účtování výnosů ve finančních institucích podle českých účetních předpisů, a to z pohledu bank a družstevních záložen, investičních společností a společností poskytujících

služby v oblasti asset managementu, včetně fondů, a v neposlední řadě pojišťoven. Téma je to velmi aktuální. Jak Lenka Bízová píše, v roce 2018 doznaly české účetní předpisy i mezinárodní účetní standardy velkých změn – ať už se jedná o významné novelizace vyhlášek 501 a 502 nebo implementace standardů IFRS 9 a IFRS 15. Jedná se o oblast s významným dopadem do výkazu zisku a ztráty, které je potřeba věnovat dostatečnou pozornost.

V závěru tematické části se Hana Mužátková věnuje zajímavé auditorské oblasti – zakázkám týkajícím se výnosů u nájemce, které jsou hlášeny pronajímateli a které mohou být předmětem zkoumání ze strany auditora například na základě ujednání mezi nájemcem a pronajímatelem. Hana Mužátková ilustruje jednu z možností, jak takovou zakázku provést, a upozorňuje i na to, čeho se vyvarovat.

Doufám, že pro vás budou články inspirací a zároveň pomocníkem při vaší auditorské činnosti.

Petr Vácha
editor tohoto čísla

Kdy je realizován výnos podle IFRS 15?

David Procházka

IFRS 15 *Výnosy ze smluv se zákazníky*, účinný od 1. ledna 2018 a nahrazující IAS 11 a IAS 18, definuje jednotný pětistupňový model pro vykazování výnosů ze všech smluv se zákazníky.¹ Tento článek se zaměřuje na poslední krok pětistupňového modelu, tj. na uznání výnosů při splnění povinnosti dodat.² Úvodní část článku shrnuje teoretická východiska; následně jsou popsány a diskutovány hlavní aspekty IFRS 15, které se týkají této oblasti výnosů.

Michal Hora

Obecné účetní zásady

Americké všeobecně přijímané účetní principy (viz SFAC No. 5, odst. 83) podmiňují uznání výnosů zohledně-

ním dvou faktorů: výnos musí být a) realizovaný nebo realizovatelný; b) zasloužený. V některých situacích je podstatnější první podmínka, v jiných zase druhá. Ohledně určení okamžiku realizace výnosů tato koncepční vyhláška vyjmenovává sedm možností v závislosti na různém ekonomickém pozadí transakcí. Těchto sedm variant lze zjednodušit na dva fundamentální koncepty pro určení realizace výnosu:

- výnos se uzná najednou v určitém okamžiku po kompletním splnění smluvních povinností prodávajícím,
- výnos se uznává průběžně v rozsahu odpovídajícím stupni splnění smluvních povinností prodávajícím.

Realizace na bázi okamžiku po dodání či jiném splnění smluvní povinnosti odpovídá tradičnímu pojetí zásady opatrnosti, která vyžaduje vykázání pouze skutečných (realizovaných) zisků a zahrnutí všech (tj. i nerealizovaných) ztrát. Avšak striktní lpění na takto vymezené opatrnosti způsobuje, že účetní informace nejsou neutrální (viz i Koncepční rámec IFRS) a nejsou schopny naplnit svůj účel jako základny pro ekonomická rozhodování uživatelů. Tato skutečnost je podstatná zejména u zakázek dlouhodobé povahy, opakovaných služeb apod., kdy zákazník získává benefity z průběžného, byť zatím částečného plnění prodávajícím.

Průběžný transfer ekonomických prospěchů od prodávajícího ke kupujícímu proto následuje i účetnictví aplikací tzv. metody procenta dokončení, která zabezpečuje vykázání výnosů (a tedy i zisku) v průběhu plnění, přestože finální produkt ještě není dokončen.³ Pro aplikaci metody procenta dokončení ale musejí být splněny určité podmínky, konkretizované příslušnými standardy.

Stará úprava dle IAS 11 a IAS 18

Metoda procenta dokončení byla upravena již ve standardu IAS 11. Podle IAS 11.22 se výnosy a náklady ze smluv o zhotovení uznávaly s odkazem na stupeň dokončení smluvních aktivit ke konci účetního období za podmínky, že výsledek smlouvy je spolehlivě zjistitelný. Výsledkem smlouvy se rozumí, zda je smlouva zisková, nebo ztrátová.⁴ Aplikace metody procenta dokončení se tedy vázala na výsledek smlouvy o zhotovení, a tedy i na samotné vymezení, co se smlouvou o zhotovení rozumí. Smlouva o zhotovení byla definována jako smlouva sjednaná za účelem výstavby aktiva nebo takového souboru aktiv, který je vzájemně propojen nebo závislý z hlediska návrhu, technologie a funkce či jeho konečného účelu nebo použití (IAS 11.3). Konkrétní postup užití metody procenta dokončení dle IAS 11 tak vůbec nereflekoval ekonomické pozadí transakcí, ale odvozoval se od určení, zda konkrétní smluvní ujednání konstituuje definici smlouvy o zhotovení. Definice byla přitom spíše povahy technické než ekonomické. V praxi mohlo tedy docházet k průběžnému vykazování výnosů i u těch transakcí, kdy zákazník nezískával průběžně benefity z plnění prodávajícího. To bylo v rozporu nejen s ekonomickou realitou, ale i s obecným výnosovým modelem vymezeným IAS 18 a vznikaly tak nekonzistence napříč účetními jednotkami, přestože jejich obchodní model byl velmi obdobný.⁵ I tento nedostatek se snaží odstranit nová úprava v IFRS 15.

Nová úprava dle IFRS 15

Jednotka uzná výnos ze smlouvy se zákazníkem, když splní svoji povinnost dodat, tj. převodem aktiva (tj. výrobku, zboží, služby) zákazníkovi. Aktivum je převedeno,

¹ Který byl představen v časopise Auditor č. 8/2017.

² Angl. „performance obligation“; česká účetní terminologie nemá protějšek, překládá se obvykle jako povinnost (závazek) dodat (plnit). Alternativně lze uvažovat o termínech dodávka, plnění.

³ Je očividné, že účetní závěrka společnosti stavící jadernou elektrárnu by při aplikaci realizace výnosu až po úplném dokončení výstavby byla pro externí uživatele naprosto k ničemu, protože by se po několika účetních obdobích (mnohdy i více než 10 let) neobjevil ve výsledovce žádný výnos (a ani související náklady prodeje). Uživatelé by z účetní závěrky nezískali informaci, v jaké fázi rozpracovanosti zakázka je. Dále by pozbývaly smyslu jakékoliv výpočty rentability a obrátkovosti aktiv.

⁴ I v případě ztrátové smlouvy se výnosy a náklady uznávaly procentem dokončení s tím, že zbývající část celkové očekávané ztráty musela být uznána okamžitě (přes rezervu na ztrátové obchody).

⁵ Např. rozhodnutí, zda výroba a dodávka stroje patří do působnosti IAS 11, nebo IAS 18, měla rozhodující vliv na to, zda bude výnos vykazován v průběhu zhotovování, nebo až po dodání. Určení působnosti se odvíjelo od splnění znaků smlouvy o zhotovení, která ale nebyla definována ekonomickými/účetními charakteristikami.

získává-li nad ním zákazník kontrolu (IFRS 15.31). I IFRS 15 rozeznává dvě základní situace pro převod kontroly determinující realizaci výnosu. Povinnost dodat může být splněna buď v určitém časovém okamžiku (at a point in time), nebo v průběhu času (over time). Zatímco IAS 11 a IAS 18 odvozovaly volbu metody od vymezení působnosti příslušného standardu, IFRS 15 vztahuje podmínky k ekonomickým charakteristikám smlouvy. Základní metodou uznání výnosu zůstává určitý časový okamžik, který odráží finální převod kontroly nad aktivem. Je-li ovšem splněna některá z následujících okolností, vykazují se výnosy průběžně v rozsahu, v jakém je smlouva plněna (metoda procenta dokončení). Výnosy ze smlouvy se vykazují průběžně (IFRS 15.35), jestliže:

- zákazník souběžně získává a užívá benefity z průběžného plnění prodávajícím (např. roční paušální smlouva na služby právního zástupce, který průběžně vyřizuje upomínky); nebo
- činnost prodávajícího vytváří nebo vylepšuje aktivum, které zákazník kontroluje (např. výstavba na pozemku kupujícího); nebo
- činnost prodávajícího nevytváří aktivum s vlastním alternativním užitím prodávajícím a prodávající má právo na protihodnotu za zatím odvedenou práci (např. zpracování auditu).

Nenastává-li ani jeden ze tří scénářů pro průběžné uznání výnosů, výnos se uzná v určitém časovém okamžiku. Stěžejním bodem je opět identifikace okamžiku převedení kontroly. IFRS 15.38 uvádí možné indikátory (jednotlivě či v kombinaci dle ekonomického charakteru příslušné smlouvy):

- prodávající má současné právo na úhradu protihodnoty za aktivum;
- kupující má právní titul k aktivu;
- prodávající fyzicky předal aktivum;
- zákazník drží významná rizika a užítky spojená s aktivem (zachování konceptu IAS 18 jako podpůrné charakteristiky, neboť rizika a užítky jsou důsledkem převedení kontroly; koncept rizik a užitků je též využit při vymezení kontroly podle IFRS 10);
- zákazník akceptoval aktivum.

Jasně vymezení ekonomických charakteristik smluv, u kterých je povolena metoda procenta dokončení, zabezpečuje, že stejné ekonomické modely (tj. stejné nastavení smluvních vztahů z hlediska kontroly nad aktivem a jejího převodu) budou napříč účetními jednotkami konzistentně zobrazeny v účetní závěrce. Naopak „technicky“ obdobné modely nemusí nutně vést ke stejnému účetnímu řešení, jestliže se odlišují ekonomické charakteristiky nastavení smlouvy (tj. jsou odlišně vymezeny podmínky převodu aktiva) – viz Ilustrace A.

Ilustrace A

- a) Stavební firma staví na vlastním pozemku rezidenční byty, které bude sama prodávat zákazníkům po dokončení.
- b) Stavební firma staví rezidenční byty na základě smlouvy s developerem. Výstavba probíhá na pozemku developera a byty budou prodávány zákazníkům výhradně developerem.

Řešení

- a) Výnosy budou vykázány v určitém časovém okamžiku, neboť není splněna žádná z podmínek pro vykázání výnosu v průběhu času (není na zákazníka průběžně převáděna kontrola nad aktivem). Výnosy budou vykázány tak, jak budou jednotlivé dokončené byty předávány zákazníkům.
- b) Stavební firma bude vykazovat výnosy postupně v průběhu plnění smlouvy, neboť postupně vylepšuje aktivum, které zákazník (developer) kontroluje.

Uznávají-li se výnosy průběžně, určení rozsahu splnění⁶ se řídí následujícími pravidly:

- pro danou povinnost plnit lze užít jedinou metodu určení stupně dokončení;
- pro obdobné povinnosti plnit je nutné užít stejnou metodu určení stupně dokončení;
- na konci každého období je nutné u nesplněných smluv přehodnotit rozsah splnění.

Pro určení rozsahu splnění lze aplikovat metody na výstupu (např. milníky, počet hodin výstupu, počet dodaných jednotek), nebo metody na vstupu (metoda vynaložených nákladů, odpracované člověkohodiny apod.). Výhodou metod na vstupu je jednoduchost. Nevýhodou je, že nemusí vždy přímo indikovat vazbu mezi úsilím jednotky a rozsahem dokončení povinnosti dodat. Proto standard povoluje užití metod na vstupu pouze tehdy, jsou-li levnější a poskytují-li dobrou aproximaci rozsahu dokončení. Metody na vstupu nesmí nikdy zahrnovat náklady nepřinářející užítky zákazníkovi (tj. zmařená práce, zmetky atd.).

Problematické oblasti při aplikaci IFRS 15

Přestože IFRS 15 výrazně zpřesňuje celou fázi vykazování výnosů, u některých ustanovení (týkajících se zejména metody procenta dokončení) existují nejasnosti, které pravděpodobně způsobí komplikace při praktické implementaci nového standardu zejména v první fázi.

1) Volba mezi metodou na výstupu a na vstupu

IFRS 15 jednoznačně preferuje užití metod na výstupu pro určení stupně splnění povinnosti dodat. Užití metod na vstupu je adekvátní pouze v situaci,

⁶ Angl. termín „progress towards complete satisfaction“ nahrazuje původní termín „stage of completion“. V textu článku je ponechán zavedený český termín metoda procenta dokončení, příp. rozsah dokončení.

když by byly levnější a zároveň by poskytly rozumný odhad stupně dokončení (IFRS 15.BC164). Na druhou stranu lze u účetních jednotek předpokládat preferenci metod na vstupu, a to především nákladové (Cost-to-Cost) metody. Tato metoda je historicky nejpoužívanější a oblíbená u podniků pro svoji jednoduchost. Náklady vztahující se ke smlouvě jsou průběžně účtovány bez nutnosti jejich následné úpravy, neboť poměr již vynaložených nákladů k celkovým očekávaným nákladům determinuje výši výnosů, které stačí následně doúčtovat „jednou transakcí“. Nákladové metodě jsou příznivě nakloněni i auditoři, neboť v rámci ověřování se mohou více soustředit na finanční částky než na fyzické ukazatele. S mírnou nadsázkou lze říct, že stačí zkontrolovat: a) zda již zaúčtované náklady smlouvy zahrnují pouze účelně vynaložené náklady příčinně související s plněním smlouvy (nutno vyřadit např. náklady na zmetky); b) zda je náležitým způsobem aktualizován rozpočet očekávaných nákladů na dokončení. V neposlední řadě se jedná i o metodu oblíbenou mezi finančními analytiky, neboť jim umožňuje lépe projektovat budoucí vývoj hospodářských výsledků.

Na druhou stranu je užití nákladové metody diskutabilní z koncepčního hlediska. Podstatou metody procenta dokončení je dosáhnout reálného zobrazení skutečné výkonnosti podniku měřené ziskem za období. Transakční přístup k zjištění účetní zisku si žádá nejprve určit částku výnosů (realizační princip) a k nim přiřadit odpovídající náklady („matching“). Nákladová metoda (a obecně metody na vstupu) tento logický postup obrací naruby. Auditoři by proto měli vždy ověřit, zda případná volba metody na vstupu opravdu vede ke spolehlivému odhadu rozsahu dokončení. Standard je v tomto směru nápomocen; možné indikátory rozporu jsou uvedeny v IFRS 15.B19.

2) Zisková marže u metod na výstupu

Složitějším problémem se jeví určení příslušné výše nákladů, které mají být přiřazeny výnosům, jsou-li tyto vypočteny metodou na výstupu. IAS 11 též pracovala s metodami na výstupu i na vstupu (byť nebyly takto souhrnně označovány), ale bez ohledu na volbu metody pro určení procenta dokončení vždy platilo, že procentuální podíl výnosů a nákladů kumulativně zahrnutých do výsledku musel být stejný (IAS 11.22). IFRS 15.39 uvádí, že účel metody procenta dokončení je vyjádřit činnost jednotky při převodu kontroly nad prodávaným aktivem zákazníkovi. Současně s tím IFRS 15.95 uvádí, že náklady na splnění smlouvy (s výjimkou těch, které patří do působnosti jiných standardů – typicky IAS 2, IAS 16, IAS 38) mohou být aktivovány pouze tehdy, pokud:

- se přímo vztahují k dané smlouvě,
- vytvářejí nebo vylepšují aktivum, které bude použito pro splnění povinnosti dodat,
- budou uhrazeny transakční cenou.

Interakce obou principů má zajistit, aby u dlouhodobých smluv účetní jednotky nenormalizovaly ziskové marže a nevyhlazovaly výnosy a náklady tím, že se celkové výnosy a náklady rozloží rovnoměrně do jednotlivých účetních období bez ohledu na skutečnost (IFRS 15.BC308). Výsledkem tohoto postupu je nemožnost aktivovat náklady (ve formě nedokončené výroby, resp. v rámci smluvního aktiva), které byly vynaloženy na již splněnou povinnost dodat (či její část) – viz i IFRS 15.98c. Na rozdíl od IAS 11 nemusí tedy být procentuální zisková marže konstantní ve všech fázích plnění smlouvy a může se mezi jednotlivými etapami výrazně lišit.

Z IFRS 15.BC308 vyplývá, že IASB bojuje proti časté praxi vyplývající z ustanovení IAS 11, která ústila ve vykazování příliš velkých absolutních zisků na počátku smlouvy tím, že významná část již vynaložených nákladů byla aktivována, aby poměr výnosů a nákladů zahrnutých do výsledovky ve vztahu k celkovým výnosům a celkovým nákladům byl stejný. IASB implicitně předpokládá, že na začátku smlouvy je vynaloženo procentuálně více nákladů, než kolik je procentuálně nárokovatelných výnosů (aplikuje-li se přesnější přístup pro určení dokončení na bázi metod na výstupu). Při platnosti předpokladu bude podle IFRS 15 procentuální míra vykázaného zisku v prvotní fázi plnění povinnosti dodat nižší, než kolik činí celková zisková marže na předmětném plnění. Naopak v konečných fázích bude procento vykázaného zisku převyšovat celkovou ziskovou marži. Nahrazení principů z IAS 11 má tedy zabránit nadhodnocování zisku v bezprostředním období po uzavření smlouvy.

Na druhou stranu je nutné zdůraznit, že dle IFRS 15.95 a IFRS 15.98 se okamžitě do výsledku zahrnují pouze ty náklady, které se vztahují k již splněným povinnostem dodat, a tedy že aktivace nákladů u metody procenta dokončení může být nadále relevantní v některých situacích, a to zejména podle IFRS 15.35c (tj. činnost prodávajícího nevytváří aktivum s vlastním alternativním užitím prodávajícím a prodávající má právo na protihodnotu za zatím odvedenou práci). Typickým příkladem je vývoj software pro zákazníka na míru. Pokud zákazník bude akceptovat pouze ukončené části projektu (např. různé vrstvy nebo moduly), bude nutná aplikace metody na výstupu pro změření míry splnění povinnosti dodat (podmínky pro užití zjednodušení ve formě metody na vstupu nebudou splněny). Jakékoliv vynaložené náklady na neschválené části projektu se tak nebudou vztahovat ke splněné povinnosti dodat (a to ani částečně, protože zákazníkovi zatím nepřináší efekt) a aktivace bude nevyhnutelná (za předpokladu splnění obecných podmínek dle IFRS 15.95), byť standard tento scénář výslovně nepopisuje.

Vztah výnosů určených metodou na výstupu a dosud vynaložených nákladů může způsobit další problém. Implicitní předpoklad, že na počátku smlouvy je

procento vynaložených nákladů spíše vyšší a míra převodu kontroly nad aktivem spíše nižší, nemusí platit vždy (opět např. u vývoje software a poskytování specifických služeb). Agresivní přístup k určení stupně dokončení bezprostředně po uzavření smlouvy bez nutnosti „doplnit chybějící procento nákladů“ může vést k rychlejšímu vykázání výnosů a nadhodnocení zisku. V tomto ohledu je nutné konstatovat, že IFRS 15 oproti IAS 11 nabízí, byť nechtěně, značný prostor pro případnou manipulaci výše vykázанého zisku.

Doporučení pro auditorské postupy

Opuštění požadavku IAS 11, že výnosy a náklady u metody procenta dokončení musí být uznány vždy ve stejné proporcii, představuje jedno z hlavních skrytých rizik auditorského ověřování výnosových transakcí. Auditoři by proto měli vždy náležitě:

- posoudit intenzitu motivace vedení účetní jednotky řídit zisk, včetně identifikace směru řízení⁷ (agresivní, konzervativní strategie);
- zhodnotit adekvátnost výběru metody určení stupně dokončení (metody na výstupu vs. na vstupu);
- přezkoumat, zda se vynaložené náklady vztahují k již splněným povinnostem dodat, nebo až k jejich budoucímu plnění;
- ověřit aktualizaci rozpočtu nákladů na dokončení smlouvy;
- posoudit přesnost odhadu procenta dokončení u metod na výstupu; zejména v případě podezření na vylepšování zisku u složitějších nebo specifických transakcí lze doporučit využití služeb experta.

Závěr

Stará úprava vykazování výnosů dle IAS 11 a IAS 18 byla často kritizována, že obsahovala pouze základní principy a nedostatečný návod, jak postupovat u komplexních prodejních transakcí. Standard postavený na několika málo obecných principech ale nemusí být na škodu, jsou-li principy vzájemně konzistentní. Obecné principy totiž kladou vyšší nároky na účetní jednotky, aby zvolily vhodné účetní metody a byly schopné obhájit je před uživateli i před auditory. Obdobně tak nutí auditory k důkladnějšímu ověřování a pochybnostem ohledně správnosti řešení. IFRS 15 zavedenou praxi na bázi principů opouští a přejímá spíše americký koncept na bázi detailnějších pravidel. Zásadní změnu přístupu je možné demonstrovat i na rozdílné délce staré a nové úpravy. Zatímco původní úprava IAS 11 a IAS 18 a souvisejících interpretací čítala cca 100 stran, nová úprava dle IFRS 15 se rozrostla na 400 stran a obsahuje mj. i 63 ilustrativních příkladů.

Významný nárůst detailních pravidel a postupů může paradoxně zkomplikovat auditorům situaci. Může být

obtížné argumentovat vůči klientům, že jimi zvolený postup není v pořádku z pohledu věrného zobrazení, budou-li klienti oponovat, že přesně dodrželi pravidlo výslovně zmíněné ve standardu. Toto riziko je podstatné právě u uznávání výnosů v průběhu času. Důvodem je, že v IFRS 15 chybí obecné principy, co položka výnosů má reprezentovat; v jakém vztahu jsou výnosy k nákladům a co tedy vlastně je zisk a kdy má být vykázán. Na rozdíl od IAS 11 totiž v IFRS 15 chybí výchozí explicitní zdůvodnění, proč lze zisk, a tedy i výnosy, vykazovat i u ne zcela dokončených smluv. Ekonomické odůvodnění užití metody procenta dokončení nevyhnutelně implikovalo požadavek na zahrnutí výnosů a nákladů do výsledku ve stejné procentuální proporcii, aby byl správně zisk. S lehkou nadsázkou lze říct, že IFRS 15 u průběžně plněných smluv, které splňují podmínky pro aplikaci metody procenta dokončení, umožňuje vykázat výnosy a náklady bez vzájemné vazby.

V neposlední řadě je nutné ještě jednou zmínit snahu o zamezení „normalizace ziskových marží“. Při důkladném rozboru standardu se tato snaha jeví nekonzistentní. Zatímco u metod na výstupu se IASB „podařilo“ od sebe oddělit výnosy a náklady, metody na vstupu (a zejména nejpůvodnější nákladová metoda) stejné procento u výnosů a nákladů zachovává. Obdobně zůstane proporce mezi výnosy a náklady konstantní, budou-li náklady na plnění smlouvy spadat do působnosti IAS 2. Přestože nový standard byl mj. motivován cílem zvýšit srovnatelnost účetních závěrek napříč podniky, je zřejmé, že míra relativní ziskovosti vykazovaná v konkrétním období se může u srovnatelných podniků lišit jenom z toho důvodu, že jeden podnik bude aplikovat metodu na výstupu a druhý na vstupu (příp. bude průběžně plnit ve formě převodu aktiv typu zásob dle IAS 2). Auditoři se budou ocitat

Výnosy si musíte nejen zasloužit, ale také realizovat.

Kresba: Ivan Svoboda

⁷ Není relevantní pouze pro výnosové transakce, ale pro všechny problematické oblasti, zejména aktuální položky (opravné položky, rezervy atd.)

ve schizofrenní situaci. Zatímco z izolovaného pohledu vypovídací schopnosti účetní závěrky jedné konkrétní účetní jednotky by měli pro určení procenta dokončení doporučovat užití metod na výstupu, s ohledem na prostorovou srovnatelnost by měli ve vztahu ke klientům spíše argumentovat ve prospěch užití nákladové metody. Praxi tak čeká nelehký úkol popasovat se s novým klíčovým standardem, včetně některých jeho nekonzistentních a nejasných ustanovení. Auditoři budou hrát nezastupitelnou úlohu v utváření nové „nejlepší praxe“ a v posuzování věrného a poctivého obrazu.

David Procházka
Michal Hora

Doc. Ing. David Procházka, Ph.D. je vedoucí katedry finančního účetnictví a auditingu Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze. Vystudoval magisterský (2004) a doktorský obor (2008) Účetnictví a finanční řízení podniku na VŠE v Praze. V roce 2006 dokončil studium na FSV UK (obor ekonomie). Profesně se

zaměřuje na problematiku reportingu účetních informací v nadnárodních koncernech a metodickou stránku přípravy účetních závěrek podle různých účetních předpisů. Dále se zabývá výkaznictvím profesionálních sportovních klubů a souvislostmi účetního a ekonomického konceptu zisku. Je řešitelem projektů Grantové agentury České republiky. Podílel se na překladech IFRS pro Evropskou unii a na recenzích českého překladu Mezinárodních účetních standardů pro veřejný sektor. Je členem Evropské účetní asociace (od roku 2007).

Ing. Michal Hora, Ph.D. pracuje jako odborný asistent a tajemník katedry finančního účetnictví a auditingu Fakulty financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze. V období 2007–2014 byl členem Dozorčí komise Komory auditorů ČR a od roku 2010 jejím místopředsedou. Od listopadu 2014 je místopředsedou Kárné komise KA ČR. Odborně se zaměřuje na problematiku využití informačních technologií v účetnictví a auditu, kterou vyučuje na VŠE v Praze.

Hugo a Sally se baví o vyhodnocování rizik

1. Proč má smysl trávit čas vyhodnocováním rizik?

Sally, vrtá mi hlavou, proč musíme ztrácet čas vyhodnocováním rizik. Proč prostě nejdeme rovnou testovat? Stejně musíme ověřit všechny významné položky.

Hugo, děláš audit už pár let. Myslíš, že nesprávnosti se vyskytují napříč celou závěrkou se stejnou četností?

To ne. Někde bývají často a jinde jsou mnohem méně pravděpodobné. U každého klienta je to jiné.

To je přesně ono. Někde je riziko vysoké, jinde nízké. Když si to vyhodnotíš, můžeš diferencovat. Nebudeš pálit zbytečný čas na oblastech s malou pravděpodobností chyby a zaměříš se tam, kde je pravděpodobnost vyšší. Celkově budeš mít větší šanci najít chybu s menším časovým vkladem.

Mně zas vyhodnocování rizik přijde prostě zajímavější. Musím víc přemýšlet, sbírat informace a bavit se s lidmi. Zjistil jsem, že nejlepší je nejdřív pochopit reálnou činnost firmy a až poté přemýšlet, jak se ta realita zachycuje účetně. Prostě nezačínat od výkazů, ale od byznysu.

Naprostý souhlas. Taky to tak dělám. A je super, že auditorské standardy nám rizikový přístup umožňují. Bez toho by mne audit rozhodně tolik nebavil.

Finanční komponenta ceny a požadavek na její oddělení od výnosu z prodeje

Dana Dvořáková

Porovnání českého přístupu s přístupem podle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví

Finanční komponenta ceny je část celkového výnosu z prodeje, která nesouvisí s prodejem samotným, ale s poskytnutím financování. Čím je splatnost pohledávky za odběratelem delší, tím významnější část z celkové platby finanční komponenta představuje. Výklad této problematiky začneme, možná trochu netradičně, jednoduchým příkladem. Dodavatel prodává obráběcí stroj za 2 miliony Kč, obvyklá splatnost faktur jsou dva týdny. Zákazník účetní jednotky (Z1) nemá na koupi stroje dostatek peněz, a proto požaduje prodloužení splatnosti fak-

tury za stroj na dva roky. Dodavatel s touto možností souhlasí, ale pouze za podmínky navýšení fakturované částky na 2 121 800 Kč, což odráží 3% roční úrok, který v současné době dává banka B při poskytnutí obdobných částek průměrně bonitním klientům na pět let. K prodeji dojde 1. ledna 2x01. Téhož dne si jiný zákazník (Z2) částku 2 miliony Kč, potřebnou k zakoupení stroje, půjčí rovnou v bance B (na úvěr splatný za pět let s 3% úrokem) a stroj si koupí od dodavatele v hotovosti. Ekonomická podstata obou transakcí je stejná. Oba zákazníci využili finanční službu, protože neměli dostatek peněz. Zákazník Z1 sjednal financování formou odložené splatnosti platby od dodavatele, zákazník Z2 sehnal potřebné prostředky na úvěr v bance. V obou případech by tedy měli poskytovatelé financí (dodavatel či banka) zachytit ve svých výnosech časově příslušný úrok ve výši 121 800 Kč.

V České republice se při oceňování pohledávek za odběrateli a souvisejících výnosů nepřihlíží k časové hodnotě peněz a pohledávky i související výnosy (tržby) z prodeje zboží, výrobků či služeb jsou zachyceny ve výši budoucí (fakturované) platby od odběratele bez ohledu na to, za jak dlouhou dobu bude pohledávka uhrazena. Finanční komponenta ceny (výnos dodavatele z poskytnutí financování) není oddělena od výnosu z prodeje. V českém prostředí je v důsledku tohoto přístupu deformováno rozdělení výnosů (a následně vykázaného výsledku hospodaření) na provozní a finanční část, protože v ceně implicitně zakomponovaný úrok není oddělen a je vykazován jako součást provozních výnosů. Vrátime-li se tedy k uvedenému příkladu, dodavatel bude v okamžiku prodeje stroje

zákazníkovi Z1 účtovat tržbu z prodeje 2 121 800 Kč a v případě prodeje stejného stroje zákazníkovi Z2 tržbu ve výši 2 miliony Kč.

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) oproti tomu důsledně uplatňují požadavek respektování časové hodnoty peněz a v souladu s tím jsou vykazovány i pohledávky z obchodních vztahů a související výnosy. Od celkového výnosu ze samotné prodejní transakce je třeba oddělit finanční komponentu ceny – tedy výnos, který účetní jednotka realizuje v souvislosti s odloženou splatností pohledávky z prodeje. Na základě toho bude dodavatel účtovat v obou případech v okamžiku prodeje stroje (tedy v okamžiku předání kontroly nad strojem zákazníkovi) výnos ve výši 2 miliony Kč a dále pak výnos z financování poskytnutého zákazníkovi Z1 – v prvním roce částku 60 tisíc Kč (2 miliony x 0,03) a ve druhém roce částku 61 800 Kč (2 060 000 x 0,03).

Oddělení finanční komponenty výnosu dle IFRS 15

Problematiku výnosů řeší v rámci IFRS nový standard *IFRS 15 – Výnosy ze smluv se zákazníky*, který vstoupil v platnost od prvního ledna tohoto roku. Standard uvádí, že pokud smlouva přináší zákazníkovi užitek z financování (dodavatel poskytuje obchodní úvěr prostřednictvím odložené splatnosti platby za předaná plnění), je třeba výnos, který je ekvivalentem tohoto poskytnutého užítka, oddělit od výnosů, které plynou z dodávky zboží, výrobků či služeb (dále budeme uvádět pro zestručnění jen zboží). Dohoda o načasování plateb je důležitým ekonomickým parametrem uzavírané prodejní smlouvy. Podmínky stanovené smlouvou, na základě kterých platí zákazník za dodávku v okamžiku jejího dodání, se mohou významně lišit od podmínek ve smlouvě, na základě které zákazník provádí platby

Zkásli jsme je rovnou, tak o finanční komponentě ani neuvažuj!

Kresba: Ivan Svoboda

před anebo po provedení dodávky. Finanční složka může obsahovat nejen platba uskutečněná po dodání smlouvou stanovených plnění, ale i platba uskutečněná před dodávkou. V případě úhrady před splněním dodávky bude financovat zákazník dodavatele, v případě platby provedené po splnění dodávky bude financovat dodavatel zákazníka. Pokud by finanční složka ceny nebyla oddělena, došlo by ke zkrácení výše výnosu z uskutečněného prodeje.

Identifikace finanční komponenty

Při rozhodování o existenci finanční komponenty ceny má účetní jednotka v souladu se standardem zvážit rozdíl mezi prodejní cenou zboží placenou v okamžiku jeho dodání a prodejní cenou sjednanou ve smlouvě, podle níž platby proběhnou před, nebo po dodání zboží, (pokud tento rozdíl vůbec existuje) a zároveň vliv časové hodnoty peněz na základě délky období mezi uskutečněním prodejní transakce a okamžikem platby, v závislosti na tržní úrokové míře. Povinnost oddělení finanční komponenty výnosu od tržby za zboží nezávisí na tom, zda je finanční složka ceny ve smlouvě explicitně stanovena (například vyčíslením úrokové míry nebo celkové částky sjednaného úroku). I v případě, že se ve smlouvě sjednaná budoucí platba neliší od ceny, za kterou se stejné zboží prodává v hotovosti, nelze říci, že transakční cena neobsahuje významnou finanční složku. Účetní jednotka může, například ve snaze prodat zboží, nabídnout zákazníkovi „slevu“ formou odložené platby za dodané zboží, kterou ovšem zákazníkům, kteří zaplatí v hotovosti, neposkytuje. I v takovém případě je třeba finanční složku ceny oddělit a vykázat výnos z prodeje snížený o tuto částku.

Na druhé straně ale ani existující rozdíl mezi vyšší platby v hotovosti a cenou ve smlouvě není rozhodující pro existenci a výši finanční komponenty.

Standard uvádí příklad zádržného. Zákazník na základě smlouvy zaplatí stavební firmě buď v průběhu stavby, anebo po dokončení stavby méně, než je částka sjednaná ve smlouvě, a hodnotu doplatí až v případě, že jsou odstraněny všechny kolaudační závady. Zde se jedná o způsob zajištění proti selhání druhé strany v plnění sjednaných povinností a rozdíl (zádržné) není odměnou za financování. Finanční komponenta ceny se rovněž neodděluje v případě, kdy jsou platby od zákazníka variabilní a není možné určit jejich přesnou výši, která je závislá na smlouvou definovaných budoucích událostech, které nemůže ovlivnit ani zákazník, ani dodavatel. Smlouva v tomto případě stanovuje primárně pouze platební podmínky a jen obtížně by se na jejím základě dovozovalo poskytnutí financování zákazníkovi. Standard uvádí příklad některých licenčních smluv, ve kterých dodavatel a zákazník nemusí mít zájem určit pevnou cenu a načasování plateb, protože existují významné nejistoty související s dodávkou statků či služeb.

Rovněž v případě postupných plateb u dlouhodobě plněných kontraktů (například smlouva na výstavbu obchodního centra), kdy se v předem určených okamžicích výstavby, které odpovídají již dokončeným částem daným ve smlouvě, postupně odehrávají platby od zákazníka, standard předpokládá, že finanční komponenta nevzniká. Dalším příkladem, kdy rozdíl mezi okamžikem splnění dodávky nevyvolává podle standardu užitek z financování (tentokrát pro dodavatele), je odložení dodávky zboží na základě přání zákazníka. K užtkům z financování a z něj vyplývajícím povinnostem oddělení úrokového nákladu podle standardu nedochází, pokud zákazník zaplatil za produkt, ale uskutečnění dodávky se na přání zákazníka odloží a zákazník rozhodne o tom, kdy se dodávka uskuteční. Dodavatel v tomto případě uskladní zboží pro zákazníka (nemůže již dojít k prodeji tohoto zboží jinému zákazníkovi) a zachytí výnos z prodeje v plné výši v okamžiku, kdy je zboží připraveno k vydání zákazníkovi. Standard uvádí v této souvislosti příklad předplacených telefonních karet, jejichž čerpání je závislé na přání a potřebě zákazníka. Dodavatel by v tomto případě i obtížně odhadoval, kdy zákazník bude předplacené užitky čerpat.

Významnost finanční komponenty

K oddělení finanční komponenty ceny musí podle standardu dojít, pokud je významná. V tomto případě je třeba oddělit úrokový výnos, respektive úrokový náklad od výnosů z prodeje aktiv a odděleně jej vykázat ve výkazu o úplném výsledku hospodaření. O úrokový výnos se bude jednat v případě, kdy je zákazníkovi platba odložena po datu dodání, respektive po datu převodu kontroly nad aktivem či dodanou službou. Úrokový náklad by naopak vznikl, pokud by zákazník zaplatil za dodávku dříve, než je mu dodána.

Pokud je doba mezi uskutečněnou platbou a uskutečněním dodávky (tedy přesně řečeno okamžikem

převodu kontroly nad zbožím na zákazníka) kratší než jeden rok, je pro zjednodušení podle standardu finanční komponenta ceny považována za nevýznamnou a nemusí se od celkového výnosu ze smlouvy oddělovat.

Příklad

Účetní jednotka prodala zákazníkovi 1. října 2x01 strojní zařízení. První splátka ve výši 1 tisíc Kč byla uhrazena 1. října 2x01 v okamžiku předání strojního zařízení (převod kontroly), platby 5 tisíc Kč a 7 tisíc Kč byly provedeny do konce roku 2x01. Pokud by zákazník uhradil cenu zboží v okamžiku nákupu, zaplatil by 10 tisíc Kč. Rozdíl mezi částkou uhrazenou postupně a při hotovostní platbě existuje (13 tisíc – 10 tisíc), smlouva tedy má finanční složku, ale vzhledem k tomu, že se platba uskuteční v rámci následujících 12 měsíců, není podle standardu finanční složka významná a nemusí se oddělovat.

Jak by se však popsaná situace změnila, pokud by se druhá splátka uskutečnila na konci roku 2x01 a poslední splátka by byla uhrazena až 30. dubna 2x03? Vzhledem k tomu, že se poslední splátka odehraje až za dobu delší než jeden rok, je finanční složka významná a účetní jednotka musí v okamžiku prodeje snížit výnos o finanční komponentu. Současná hodnota závazku bude 10 tisíc Kč (tedy platba, která by byla uhrazena v hotovosti).

Výpočet měsíční úrokové míry:

$$10\,000 = 1\,000 + \frac{5\,000}{(1+i)^3} + \frac{7\,000}{(1+i)^{19}}$$

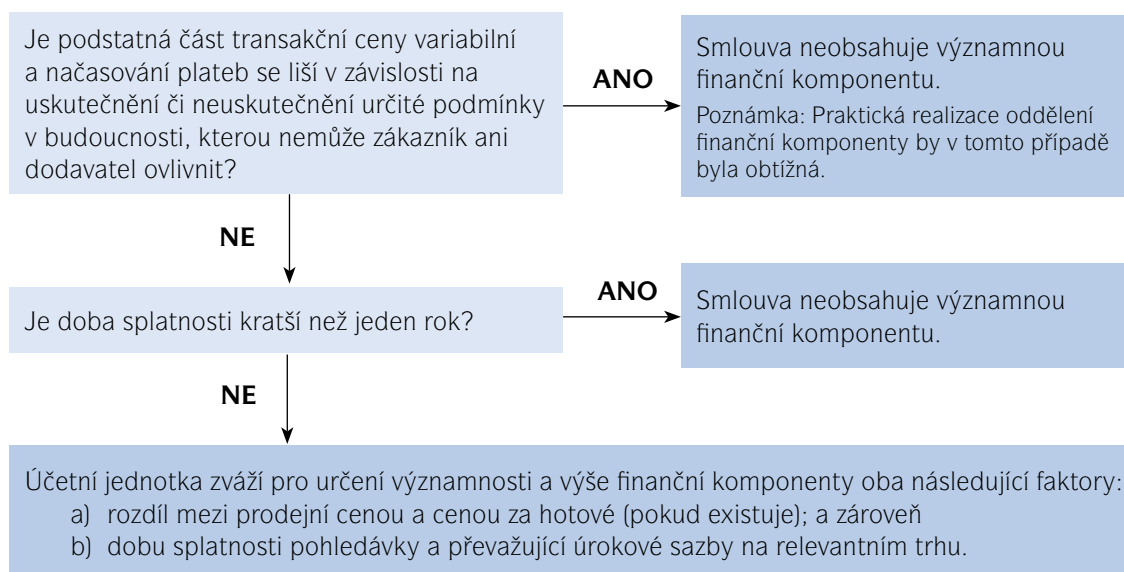
Úrokovou míru „i“ zjistíme metodou matematické iterace, lineární interpolace nebo využitím funkce v Excelu „míra.výnosnosti“. Zjištěná úroková míra $i = 2,52293\%$ měsíčně, při řešení příkladu předpokládáme, že tato úroková míra odpovídá úrokovým sazbám na relevantním trhu. Dodavatel vykáže tedy v roce 2x01 tržbu ve výši 10 tisíc Kč a úrokový výnos ve výši 698 Kč.

Schéma oddělení finanční komponenty ceny v případě úrokového výnosu je uvedeno dole.

Vyčíslení finanční komponenty

Finanční složka nemusí, jak již bylo naznačeno, být ve smlouvě explicitně formulována. Pokud je však ve smlouvě úrok explicitně stanoven, je třeba prověřit, zda se jedná o tržní úrokovou míru, tedy o takovou úrokovou míru, která by mohla být sjednána mezi oběma subjekty při transakci, kdy by si půjčili mezi sebou peníze. Pokud se úrok stanovený ve smlouvě liší, není jej možno využít pro oddělení finanční komponenty ceny a je nutno použít úrok odpovídající tržním parametrům. Tento úrok by měl odrážet bezrizikovou tržní úrokovou míru a kreditní riziko. Bezrizikovou úrokovou míru lze obvykle určit na základě úroků ze státních pokladničních poukázek, které představují investici s minimálním kreditním rizikem. Kreditní (neboli úvěrové) riziko je riziko plynoucí z toho, že zákazník svoje závazky vůči dodavateli neuhradí. Způsobem stanovení adekvátní úrokové míry se standard podrobněji nevěnuje a lze se tedy opřít o přístupy, které jsou užívány například bankami pro hodnocení bonity klienta (skóringový model).

Oddělení finanční komponenty ceny v případě úrokového výnosu

Poznámka: Ve schématu není pro větší přehlednost uváděn problém, kdy rozdíl mezi zaplacenou částkou v hotovosti a částkou, která má být dle smlouvy finálně uhrazena, nevzniká v důsledku poskytnutého financování, ale například v důsledku zajištění (viz například již vysvětlená problematika zádržného).

Příklad

Realitní kancelář zakoupila za 2,5 milionu Kč budovu. Na nákup dostala dvouletý úvěr od banky a jako průměrně bonitní klient úrok 5,2 % ročně. Budovu, která je v centru města, ihned nabídla k prodeji potenciálnímu zákazníkovi. Budova je na místní poměry drahá a dá se předpokládat, že zákazník nebude mít dost peněz, aby zaplatil hotově. Vzhledem k tomu, že se jedná o majitele prosperující firmy, učinila mu realitní kancelář následující nabídku. Prodejní cena za budovu v hotovosti byla stanovena na 3 miliony Kč. Pokud by zákazník měl zájem o odložení platby, nabízí realitní kancelář dvouletý obchodní úvěr s ročním úrokem 2 %, platba za dva roky by tedy činila 3 121 200. Zákazník souhlasil s prodejem za podmínky odložené platby a převzal kontrolu nad budovou 1. ledna 2x01. Úrok 2 % se mu jevil jako výhodný, protože průměrné výpůjční náklady z úvěrů, které měl aktuálně uzavřeny s několika bankami, činily 5 %. Smlouva obsahuje významnou finanční komponentu, je uzavřena na dobu dva roky, tržní úroková míra se podle dostupných informací realitní kanceláře pohybuje okolo 5 %. Výši finanční komponenty není tedy možno stanovit na základě 2 % úrokové míry stanovené ve smlouvě. Realitní kancelář musí vyčíslit finanční komponentu s ohledem na současnou relevantní tržní úrokovou míru – tedy kolem 5 %, v závislosti na tom, jak posoudí kreditní riziko klienta. Předpokládejme, že bylo zvoleno právě 5 %. Výnos vykázaný v okamžiku převodu kontroly nad budovou na zákazníka bude tedy 2 831 020 Kč ($3\,121\,200/1,05^2$), hodnota finanční komponenty činí 290 180 Kč ($3\,121\,200 - 2\,831\,020$).

Příklad

Dodavatel uzavírá se zákazníkem smlouvu na výrobu strojního zařízení. K dokončení výroby a předání zařízení zákazníkovi (převod kontroly na zákazníka) dojde za dva roky. Zákazník má dvě možnosti úhrady, buď uhradí již při podpisu smlouvy částku 2 miliony Kč, nebo uhradí 3 miliony Kč při předání zařízení za dva roky. Adekvátní tržní úroková míra by při zapůjčení

peněz dodavateli od zákazníka byla 6 %. Zákazník si zvolí úhradu 2 miliony Kč dopředu.

Výpočet implicitní úrokové míry:

$$i = \sqrt{\frac{3\,000\,000}{2\,000\,000}} - 1 = 0,2247$$

V tomto případě není možno využít pro ocenění finanční komponenty vypočtenou implicitní úrokovou míru 22 %, protože neodpovídá ekonomické realitě a je třeba využít tržní úrokové míry 6 %. Dodavatel zaúčtuje v okamžiku převzetí částky 2 miliony Kč zvýšení peněžních prostředků souvztažně se zvýšením smluvního závazku. Smluvní závazek bude na konci prvního roku zvýšen o časově příslušný nákladový úrok ve výši 6 % tedy o 120 tisíc Kč a na konci druhého roku o nákladový úrok 127 200 Kč. Výnos ze smlouvy bude zaúčtován na konci druhého roku ve výši 2 247 200 Kč souvztažně s odúčtováním smluvního závazku.

Závěr

V závěru tohoto článku je možno shrnout, že přístup užívaný v rámci IFRS 15 důsledně vyžaduje oddělení finanční komponenty výnosů, a to jak u plateb, které se uskuteční před okamžikem vzniku výnosu, tak u plateb uskutečněných následně, při prodloužené splatnosti platby či splátkovém prodeji. Výjimkou jsou platby, u kterých interval mezi platbou a okamžikem vzniku výnosu nepřekročí jeden rok. K oddělení finanční komponenty ceny musí dojít bez ohledu na to, zda je úrok jako odměna za poskytnutí financování (ať už financuje dodavatel zákazníka v případě odložené splatnosti výnosu, či zákazník dodavatele v případě plateb předem) ve smlouvě explicitně uveden či kvantifikován. Úrok použitý k vyčíslení finanční komponenty ceny musí vždy odpovídat reálnému tržnímu prostředí (musí být adekvátní transakci zapůjčení peněz mezi dodavatelem a zákazníkem). Standard však zároveň připouští i situace, ve kterých navzdory časovému posunu plateb vůči okamžiku vzniku výnosu užitek z financování ani pro jednu stranu prokazatelně nevzniká, nebo je velmi obtížné jeho odlišení od ostatních faktorů a následná kvantifikace a finanční komponenta se v důsledku toho od celkového výnosu z transakce neodděluje. Požadavky standardu jsou v podstatě neporovnatelné s přístupem v České republice, kde jsou pohledávky i závazky oceňovány na základě zákona o účetnictví v hodnotách budoucích plateb (nominálních hodnotách) a časová hodnota peněz je v této oblasti zcela ignorována. V důsledku toho je deformováno rozdělení výsledku hospodaření na provozní a finanční část, výnosy z financování se stávají součástí tržeb v období, kdy dochází k fakturaci odběrateli, a tím dochází k narušení akruálního principu a principu přiřazování nákladů výnosům.

Dana Dvořáková
Mariana Peprníčková

Doc. Ing. Dana Dvořáková, Ph.D. v roce 2005 obhájila doktorskou disertační práci a v roce 2008 završila úspěšně habilitační řízení obhajobou práce „Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IAS/IFRS“. Od roku 1988 je zaměstnancem katedry účetnictví, nyní katedry finančního účetnictví a auditingu VŠE v Praze, od roku 2014 zastává rovněž funkci proděkanky pro studijní a pedagogickou činnost na Fakultě financí a účetnictví. Odborně se zaměřuje na Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS), finanční analýzu, specifika účetnictví a kalkulace v zemědělském podniku. Je autorkou či spoluautorkou řady knižních publikací, článků a skript, přednáší pro odbornou veřejnost, v rámci VŠE v Praze je organizátorkou kursu celoživotního vzdělávání „Finanční účetnictví

pro pokročilé“ určeného odborné veřejnosti. Její spolupráce s praxí je zaměřena především na aplikaci IFRS. Od roku 2004 je členkou Evropské účetní asociace (EAA – European Accounting Association).

Ing. Mariana Peprníčková, Ph.D. je odborným asistentem na katedře finančního účetnictví a auditingu Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze. Vystudovala magisterský a doktorský obor účetnictví a finanční řízení podniku na VŠE v Praze. Odborně se zaměřuje na globální regulaci účetnictví, proces tvorby účetních pravidel a implementaci IFRS do českých účetních předpisů. V praxi se několik let zabývala účetním výkaznictvím leasingových společností podle IFRS. Je tajemnicí Národní účetní rady (od roku 2013).

Hugo a Sally se baví o vyhodnocování rizik

2. Kolik času strávit vyhodnocením rizik

Chápu, co při vyhodnocení rizik musím udělat. Pochopit byznys, procesy, kontroly, informační systém, účetní metody apod. Analyzovat čísla, odměňování vedení, stanovit materialitu a určit významné účty. Spíš mívám problém rozhodnout, do jaké hloubky v každé oblasti jít a kolik času na tom strávit.

To je těžká otázka. Ale zkus se na to podívat takhle: Budeš mít dvě položky závěrky se stejnou finanční hodnotou. U první uvidíš vysoké riziko, u druhé nízké. Kolikrát víc času budeš věnovat testování té první?

Co já vím, dvakrát, možná i čtyřikrát.

Fajn. Dejme tomu, že nízkorizikové položce věnuješ čtvrtinu času oproti vysokorizikové. Čtvrtinu úsilí, čtvrtinovou velikost vzorku atd. Ale obě položky jsou stejně velké. U obou musíš nakonec získat stejnou celkovou jistotu. Jak to, že u té nízkorizikové stačí čtvrtinové testy? Kde se vezme ta zbývající třičtvrtinová jistota?

Počkej, ty mne mateš. Vždyť jsem řekl, že riziko je nízké.

Přesně tak. A tam se schovává ta hledaná třičtvrtinová jistota. Když prohlásíš riziko za nízké, tak tvrdíš, že z důkazních informací pro vyhodnocení rizika už jsi získal tři čtvrtiny jistoty. A jen zbývající čtvrtinku dobřeš vlastním testováním. Pokud má rozhodnutí o riziku takovou váhu, je nutno tomu věnovat i odpovídající čas.

Počkej, nechceš mi tvrdit, že mám trávit tři čtvrtiny celkového auditu vyhodnocením rizik?!

To ne. Ale taková čtvrtina nebo třetina auditu strávená vyhodnocením rizika je velmi rozumný odhad.

Úvaha o přístupu k účtování o nedokončené výrobě

Michal Šoka

V následujících odstavcích se budu zabývat některými aspekty účtování o nedokončené výrobě, a to zejména ve vztahu k dlouhodobým zakázkám přesahujícím jedno účetní období. Tato oblast je totiž často z auditorského pohledu velmi obtížná a zejména při absenci přesné úpravy v českém účetnictví skýtá řadu nesnadných situací.

Stručný popis obecně používaných metod

Velký podíl společností působících v českém prostředí spadá do nadnárodních zahraničních skupin. Často se proto setkáváme s tím, že v rámci reportingového balíčku tyto společnosti uplatňují Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) nebo všeobecně uznávané účetní principy v USA (US GAAP), které aplikují i na účtování o nedokončené výrobě, a pro české statutární účetnictví pak analyzují, nakolik se musí principy pro českou účetní závěrku a reportingový balíček odlišovat. Shrňme si proto stručně některé postupy, které účetní teorie uvádí v souvislosti s výnosy a související nedokončenou výrobou z dlouhodobých projektů:

Metoda procenta dokončení

Postup spočívá v tom, že se (nejen) k datu sestavení účetní závěrky jedním z možných způsobů stanoví rozpracovanost projektu. Rozpracovanost lze stanovit na vstupu, např. z poměru dosud vynaložených a celkových očekávaných nákladů, anebo na výstupu, např. z poměru dosud vynaložených a celkových očekávaných hodin projektu nebo z poměru dosud dokončených a celkových plánovaných výstupů. Aplikací získaného procenta dokončení na celkové plánované výnosy se stanoví dosavadní výnosy. V případě, že z daného projektu již byly rozeznány výnosy v minulém období, je nutné je odečíst pro účely zjištění výnosů příslušících výhradně do běžného období.

Při této metodě zpravidla „nedokončená výroba“ nevzniká. Klíčovou rozvahovou položkou jsou částky, které entita nárokuje či dluží zákazníkům.

Metoda kompletní zakázky

Další postup vychází z premisy, že výnosy z kontraktu je možné rozeznat, až když je zakázka kompletně dokončena. V průběhu projektu tedy prakticky nedochází k účtování na nákladové nebo výnosové účty a všechny postupně naběhlé náklady představují až do dokončení kontraktu nedokončenou zakázku. Výnosy jsou rozeznány až po dokončení projektu stejně jako náklady, a tím pádem i zisk.

Metoda nulového zisku

Poslední postup, který zmíním ve vztahu k výnosům a nedokončené výrobě, se používá obvykle v počátečních fázích projektů, kdy například nelze stanovit celkové očekávané náklady. Postup je analogický metodě procenta dokončení s rozdílem, že v průběhu projektu není účtováno o zisku, tzn. že se průběžně účtované výnosy rovnají vynaloženým nákladům. Pokud by se tímto postupem účtovalo po celou dobu projektu, veškerý zisk by se vykázal až ve chvíli dokončení zakázky. V praxi se však přechází v určité fázi projektu k metodě procenta dokončení.

Přístup v českém prostředí

V našem prostředí v případě dlouhodobých zakázek vycházíme z Českých účetních standardů (ČÚS), zejména z ČÚS 015 – *Zásoby* a ČÚS 019 – *Náklady a výnosy*. O všech nákladech je účtováno průběžně ve chvíli přechodu rizik nebo poskytnutí plnění. Všechny přiřaditelné projektové vstupy jsou průběžně aktivovány jako nedokončená výroba a vstupují do výsledovky prostřednictvím účtu změna stavu nedokončené výroby. Tento výsledkový účet je již od změn v legislativě k 1. lednu 2016 vykázán správněji jako nákladový oproti předchozímu přístupu, kdy byl dlouhá léta považován za účet výnosový.

Rozeznávání výnosů a nedokončené výroby je v českém účetnictví navázáno na metodu kompletní zakázky, tj. metoda procenta nedokončenosti není do českého účetnictví zavedena. Náklady na zakázku jsou tedy zpravidla postupně akumulovány na účtu nedokončené výroby až do dokončení zakázky, kdy jsou převedeny na účet výrobků a k datu dodání rozeznány jako náklad s příslušným rozeznáním výnosu ze zakázky.

Rozeznání zisku až na konci předání projektu se však může jevit u dlouhodobých projektů samo o sobě poměrně nešťastné. Situaci může do určité míry řešit i v českém prostředí možnost postupného předávání díla, kterou se snaží řada společností aplikovat. Bohužel tato možnost sice může vést k rozeznávání výnosů a nákladů a odúčtování nedokončené výroby po ukončení některých fází projektu, ale na druhé straně často naráží na otázky faktické oddělitelnosti takových fází (často si například odběratel ponechává možnost reklamovat celý projekt až na jeho úplném dokončení) a také přináší zcela nelogické situace týkající se rozporů mezi obchodním vyjednáváním cash flows a skutečné profitability fází projektu. Jako příklad nám poslouží dodávka vybavení do serverové místnosti se složitou instalací, která je rozdělena na předání hmotných aktiv a samotnou instalaci. V případě, že společnost realizuje zisk pouze na dodání specifického

řešení a naopak výraznou ztrátu na samotné instalaci, tak na konci roku, v kterém došlo k předání hmotných aktiv, vykáže celý zisk z této dílčí části projektu a v následujícím roce naopak ztrátu z dokončené instalace.

S podobnými, ale i mnohem složitějšími situacemi se setkávají společnosti vskutku běžně. Na souvislosti přesahující do účetnictví ale na začátku projektu často myslí jen málokdo. V případě, že například předám část projektu, vyfakturuji jej, uznám tuto fázi jako výnos a tato fáze je mnohem profitabilnější než budoucí fáze, musím se zamyslet, zda by účetní jednotka neměla časově rozlišit výnosy nebo vytvořit rezervu, čímž dojde k poměrnému vykazování zisku během celého projektu. V opačném případě by mohlo docházet k tomu, že první fáze projektu budou komerčně nadceňovány, aby došlo k rychlejšímu uznání zisku. Cena celé zakázky přitom byla například vyjednána s ohledem na celou zakázku a rozložení ceny na jednotlivé fáze je spíše komerční cash-flow vyjednání, které by se nemělo přímo promítat do zisku. Mohou však být i zakázky, jejichž jednotlivé fáze opravdu mohou být životaschopné samostatně a bude jim odpovídat i cena a odlišná marže. Variant se tedy nabízí celá řada.

K dalším pestrým situacím může docházet při zjištění, že daný projekt jako celek nebude ziskový. Společnost by v takovém případě měla ihned rozeznat celou očekávanou ztrátu, podobně jako je tomu i v případě zmiňovaných IFRS / US GAAP principů, a to formou například rezervy na ztrátový projekt. To ale nemusí být všechno. Mohou také nastat situace, kdy je nezbytné vytvořit k nedokončené výrobě opravou položku. A to typicky v případě, kdy existují indikace o horší platební morálce odběratele. Ve výčtu rozmanitostí nemohu zapomenout ani na odložené výnosy (výnosy příštích období), které například mohou vznikat v situacích, kdy společnost fakturuje po domluvě s odběratelem daný konec fáze před jeho úplným dokončením.

Pro všechny typy společností bez ohledu na velikost a počet kvalifikovaných lidí může být velmi složité, ať už z důvodu časové náročnosti nebo složitosti samotné, zohlednit a monitorovat všechny již uvedené alternativy. Nehledě na to, že spolehlivé a racionální plánování finančních cílů a výhledy společnosti lze jen těžko postavit na současných českých účetních principech.

Převod přístupu k nedokončené výrobě z principů IFRS, resp. US GAAP pro potřeby Českých účetních standardů (ČÚS)

Jak již bylo uvedeno, nemalá část společností účtuje v praxi dlouhodobé zakázky nejen podle českých účetních předpisů, ale i podle předpisů své mateřské společnosti. Proto často dochází k tomu, že principy mateřské společnosti, obvykle založené na IFRS nebo US GAAP, převádějí ne vždy precizními a přehlednými

způsoby do podoby přijatelné pro české výkaznictví či naopak.

Jednoduchý převod však často není možný, zejména při existenci fází zakázky, a je nutné provést hlubší analýzu a pečlivě prostudovat smlouvy, jejich povahu z hlediska vhodnosti metod pro české účetnictví a reportingový balíček, analyzovat transakce a stavy rozpracovanosti ke konci daného období. Často nejsou úpravy mezi účetními okruhy vůbec jednoduché a vyžadují i provedení řady odborných odhadů

Závěrem

Situace s vykazováním a účtováním dlouhodobých zakázek přímo vybízí k dotazu, kdy můžeme čekat změnu.

Nejspíše se shodneme, že vzhledem k odlišnostem mezi US GAAP a českým výkaznictvím cesta nepovede přebíráním specifických amerických principů, a to zejména těch, které jsou doposud pořád odlišné od IFRS.

S možností přebírání principů IFRS je to však trochu jiné. IFRS pravidla jsou poměrně složitá a nemusí vyhovovat potřebám zejména středních a malých českých účetních jednotek. Avšak situace, kdy během dlouhého projektu společnost rozezná zisk až při jeho dokončení nebo kdy účetní jednotka dělí projekt na fáze, které rozeznává do výnosů při rozdílné ziskové marži, ačkoliv jsou některé z fází neoddelitelné od celé zakázky, není dlouhodobě udržitelná ani v českém účetnictví a vede často k nesmyslným výsledkům, ohýbání reality a nevěrnému obrazu.

I když zavést například metodu procenta dokončení či zjednodušenou metodu splnění povinnosti dodat dle IFRS 15 do českého prostředí by jistě znamenalo nemalé úsilí, věřím, že efekt by byl hmatatelný a přinesl by mnohem větší přehlednost a konsistenci v aplikaci účtování výnosů a nedokončené výroby v dlouhodobých zakázkách.

Tak se na to podívejte! A to mi starý tvrdí, že procento dokončení kurníku je osmdesát procent.

Kresba: Ivan Svoboda

Vzhledem k tomu, jak je tato oblast v současnosti provázána s problematikou zdanění, by další možnosti v budoucí úpravě přinesla i změna zákona o daních z příjmů, která by umožnila zdanění zisku dosaženého podle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. To by mělo v první fázi přinést usnadnění pro společnosti vykazující právě podle IFRS, pro které je dnes jedinou variantou výpočet základu daně na základě zisku dosaženého prostřednictvím použití českých účetních předpisů. Rovněž by to byla další pobídka k tomu, abychom i v českém účetnictví změnili účtování o výnosech

a nedokončené výrobě a přiblížili jej k mezinárodním předpisům.

Michal Šoka

Michal Šoka je manažerem oddělení auditu společnosti EY Česká republika (Ernst & Young Audit, s.r.o.). Specializuje se na odvětví IT, průmyslové výroby a energetiky. V těchto odvětvích pracuje v auditu na různých pozicích už přes 8 let. Do pražské kanceláře firmy EY nastoupil v roce 2010. Je členem Asociace certifikovaných účetních (ACCA). Je rovněž asistentem auditora zapsaným u Komory auditorů České republiky.

Hugo a Sally se baví o vyhodnocování rizik

3. Proč má smysl určovat rizika co nejkonkrétněji?

Chápu smysl určování výše rizika. Ale přijde mi mnohem důležitější uvědomit si, v čem konkrétně každé riziko spočívá.

Naprosto souhlasím. Musíš určit, co přesně může být špatně. Jedině pak na to můžeš vymyslet dobrou proceduru.

Jasně. Je k ničemu říct: „Existuje riziko, že dlouhodobý majetek může být nadhodnocen.“ To může mít milion příčin. Z toho se nedá určit, jak to efektivně testovat.

Souhlas. Tak co kdybys řekl: „Riziko spočívá v tom, že skutečná hodnota DHM může být nižší než jeho zůstatková cena?“

To už je lepší. Ale já mám ještě lepší variantu: „Skutečná hodnota strojů může být nadhodnocena vzhledem k možné existenci nepoužívaných položek.“ A testovat budu třeba tak, že se půjdu na majetek podívat, zda je používán.

Bezva. Ale co když ti to změním takhle: „Existuje riziko, že skutečná hodnota strojů může být nadhodnocena vzhledem k možnosti, že budou během nejbližších let vyřazeny před plným odepsáním z důvodu jejich technologické zastaralosti.“ Pak je fyzická prohlídka k ničemu. Test musí vypadat jinak, například jít studovat investiční plány příštích let, diskutovat s vedením čas a náklady vyřazení, odhad ceny šrotu apod.

To je pravda. Ďábel je v detailech. Může být několik různých důvodů možného nadhodnocení toho samého majetku. A každý bude vyžadovat jiný test. Čím lépe si rizika rozepíšu, tím efektivněji pak můžu testovat.

Ano. Proto se těžko zodpovídá otázka, kolik má být rizik. Realisticky se u běžného auditu bavíme o desítkách. Ale dobře rozpracovaný audit jich může mít konkretizovaných klidně stovku. To nemusí znamenat víc práce, ale spíš její dobré zacílení.

Výnosy ve finančních institucích

Struktura výnosů ve finančních institucích je významně odlišná od společností z jiných odvětví a jejich účetní zachycení je upraveno samostatnými účetními pravidly, především vyhláškou č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „vyhláška 501“), a vyhláškou č. 502/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou pojišťovny, ve znění pozdějších předpisů (dále také „vyhláška 502“). Cílem tohoto článku bude v jeho první části poskytnout přehled účtování výnosů pro hlavní kategorie finančních institucí podle českých účetních předpisů. Další část bude stručně věnována účtování výnosů ve finančních institucích podle mezinárodních účetních standardů se zaměřením na rozdíly oproti českým účetním předpisům.

Účtování výnosů ve finančních institucích podle českých účetních předpisů

Odvětví finančních institucí lze pro účely naší analýzy rozdělit do tří hlavních kategorií:

- 1) banky a družstevní záložny,
- 2) investiční společnosti a společnosti poskytující služby v oblasti asset managementu, včetně fondů, a
- 3) pojišťovny.

Banky a družstevní záložny

Pravidla pro účtování výnosů pro banky a družstevní záložny se řídí vyhláškou 501. Na úvod je třeba zmínit, že s účinností od 1. ledna 2018 došlo k významné změně vyhlášky 501 v oblasti účtování finančních nástrojů, neboť § 4a vyhlášky 501 nově uvádí povinnost použití pravidel mezinárodních účetních standardů (IFRS) pro vykazování a oceňování finančních nástrojů a pro uvádění informací o nich v příloze v účetní závěrce. V této souvislosti pak ve znění vyhlášky 501 platném od 1. ledna 2018 došlo k vypuštění ustanovení, která se finančních nástrojů týkala. Předchozí znění vyhlášky 501 platné do 31. prosince 2017 se na IFRS přímo neodkazovalo a obsahovalo ve svém textu úpravu vykazování, oceňování a zveřejňování finančních nástrojů. Tato úprava až na některé specifické odchylky přebírala pravidla standardu IAS 39. Změna vyhlášky 501 od 1. ledna 2018 je především reakcí na nový standard IFRS 9, který vstoupil v platnost rovněž k 1. lednu 2018 a představuje významnou změnu oproti původnímu standardu IAS 39. Vzhledem k tomu, že velká část bank vede účetnictví podle IFRS, nebo podle IFRS reportuje do mateřské společnosti, znamenalo by zachování předchozího znění vyhlášky nutnost vést dvě sady účetních záznamů. A to buď pro sestavení statutární účetní závěrky, nebo pro účely výpočtu daně z příjmu, pokud by byla statutární účetní

závěrka sestavena podle IFRS. Rovněž je takto zachována srovnatelnost vykazování v rámci odvětví úvěrových institucí.

Stávající znění vyhlášky 501 odkazuje na povinnost použít IFRS pro finanční nástroje pouze v obecné rovině a již dále nespecifikuje, kterými konkrétními standardy v rámci IFRS se mají účetní jednotky řídit. Je tedy třeba identifikovat ty standardy, které se finančních nástrojů přímo či nepřímo dotýkají. Jedná se hlavně o standardy IFRS 9, IFRS 7, IAS 32 a IFRS 13. Je ovšem potřeba zvážit zahrnutí také transakcí, při nichž vzniká finanční nástroj jako součást podvojného zápisu, a tyto transakce nejsou primárně zahrnuté v rozsahu IFRS 9. Nejčastěji se jedná o leasing, což vede k nutnosti aplikace standardu IAS 17 (a od roku 2019 pak IFRS 16). Dotčeny jsou ale i jiné transakce, jejichž zachycení může být podle českých účetních předpisů významně odlišné. Proto je zapotřebí při první aplikaci novelizovaného znění vyhlášky důkladně prověřit druhy transakcí, které účetní jednotka vykazuje, a posoudit, zda je třeba aplikovat pravidla IFRS.

V českém prostředí lze za hlavní zdroje výnosů bank a družstevních záložen označit výnosy spojené s úvěrovou činností (včetně výnosů spojených s platebním stykem), dále pak výnosy spojené s cennými papíry – jejich správou, investováním či obchodováním s nimi.

Nejvýznamnějším zdrojem výnosů bank a družstevních záložen z úvěrové činnosti bývá úrokový výnos z poskytnutých úvěrů. Úrokový výnos začíná být rozeznáván počínaje dnem čerpání úvěru za použití metody efektivní úrokové míry a je klasifikován na řádek „Výnosy z úroků a podobné výnosy“ ve výkazu zisků a ztráty. Dalším zdrojem výnosů souvisejících s úvěrovou činností jsou výnosy z poplatků a provizí, které se uvádějí na řádku „Výnosy z poplatků a provizí“ ve výkazu zisků a ztráty. Typově sem patří především poplatky inkasované za vedení účtů a dále také poplatky související s platebním stykem. Nepatří sem ty výnosy (a náklady) z poplatků a provizí,

Asi ty finanční deriváty neměli moc zajištěný.

Kresba: Ivan Svoboda

kteří mají povahu úroku. Ty jsou zahrnuty do úrokových výnosů a jsou rozeznávány pomocí metody efektivní úrokové míry.

Druhou významnou kategorií výnosů představují výnosy a zisky z cenných papírů a derivátů. V této souvislosti se na řádku „Výnosy z úroků a podobné výnosy“ rozeznávají jednak úroky z dluhopisů, repo operací a také zisky ze zajišťovacích úrokových derivátů. Na řádku „Zisk nebo ztráta z finančních operací“ se uvádějí realizované zisky z prodeje cenných papírů, z jejich přecenění na reálnou hodnotu (v případě cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou proti účtům nákladů nebo výnosů), zisky ze zajišťovacích derivátů, s výjimkou úrokových derivátů, a zisky z devizové činnosti. Poplatky související s operacemi s cennými papíry nebo jejich správou jsou uvedeny na řádku „Výnosy z poplatků a provizí“.

Z hlediska uspořádání položek výkazu zisku a ztráty a jejich označování musí účetní jednotky nadále dodržovat strukturu definovanou v příloze č. 2 vyhlášky 501. Zároveň však musí nově dodržovat pravidla standardu IFRS 7, který v části 20 upravuje požadavky na vykazování výnosů, nákladů, zisků a ztrát. Tyto požadavky mohou být naplněny buď zveřejněním dané položky přímo ve výkazu zisku a ztráty nebo v příloze k účetní závěrce. V případě, že účetní jednotka zvolí vykazování ve výkazu zisku a ztráty, může tak učinit např. uvedením detailnějšího členění již existujících řádků předepsaných vyhláškou 501.

Jak již bylo zmíněno, úrokové výnosy jsou ve výkazu zisku a ztráty rozeznávány pomocí efektivní úrokové míry. Efektivní úroková míra se vypočítá jako diskontní sazba, která přesně diskontuje očekávané budoucí peněžní toky, včetně zohlednění předpokládaných uplatněných opcí na prodloužení smlouvy či předčasné splacení, na současnou hodnotu finančního nástroje. Součástí efektivní úrokové míry jsou i některé typy poplatků, které svým charakterem představují kompenzaci za poskytnutí úvěru, nebo náklad vynaložený na poskytnutí úvěru. Typicky se jedná o tzv. origination fee, který banka inkasuje jako kompenzaci za náklady vynaložené na poskytnutí úvěru (vyhodnocení bonity dlužníka, ocenění zástavy, příprava smluvní dokumentace apod.) nebo o poplatky placené makléřům za sjednání úvěru.

Způsob rozeznávání ostatních výnosů je na bázi aktuálního principu a je zpravidla nekomplexní.

Investiční společnosti a společnosti poskytující služby v oblasti asset managementu, včetně fondů

Účetní jednotky působící v odvětví správy aktiv (obchodníci s cennými papíry, investiční společnost nebo fond, penzijní společnosti, účastnický fond nebo transformovaný fond) se v současné době řídí zněním vyhlášky 501 platným k 31. prosinci 2017, s výjimkou několika specificky vyjmenovaných oblastí, jak uvádí článek II přechodných ustanovení vyhlášky 501. Tato výjimka se uplatňuje do 31. prosince 2020. Po tomto datu budou tyto účetní jednotky povinny aplikovat aktuálně platné znění vyhlášky 501, včetně aplikace IFRS pro finanční nástroje.

Důvodem pro odklad aplikace současného znění vyhlášky 501 a efektivně především odklad přechodu účtování finančních nástrojů podle IFRS bylo především poskytnout těmto účetním jednotkám více času na přípravu na tento přechod, jelikož použití IFRS pro statutární či reportingové výkaznictví bylo v tomto odvětví na rozdíl od bankovního sektoru méně rozšířené.

Oblast účtování výnosů není v prostředí investičních společností komplexní, na rozdíl například od oblasti oceňování spravovaných aktiv. Výnosy z činnosti investičních a penzijních společností představují především výnosy z poplatků a provizí za poskytované služby. Těmi jsou jednak management fee, které představují poplatek za správu aktiv, a jsou zpravidla definovány jako procento z čisté hodnoty spravovaných aktiv (net asset value, NAV) a/nebo jako procento ze zhodnocení dosaženého správou aktiv (performance fee). Výše těchto poplatků je v případě retailových fondů zveřejněna v jejich statutu. Investiční společnosti dále zpravidla získávají poplatky za obhospodařování fondů (back-office, činnosti nutné k naplnění regulačních požadavků, vedení účetnictví apod.) a za další doplňkové služby (správa individuálních portfolií, přijímání a vykonávání pokynů pro nákup a prodej cenných papírů, distribuce cenných papírů evropských fondů). Poplatky jsou rozeznávány na aktuálním principu do období, ke kterému se vztahuje poskytovaná služba.

Výnosy fondů pak představují zpravidla pouze zhodnocení aktiv v nich držených a pro jejich vykazování platí obdobná (již popsaná) pravidla jako pro banky a družstevní záložny, s výjimkou uplatnění požadavků IFRS 7.

Pojišťovny

Účtování pojišťoven je upraveno ve vyhlášce 502. Rovněž tato vyhláška prošla k 1. lednu 2018 novelizací a ustanovení týkající se finančních nástrojů (investic) byla z vyhlášky vypuštěna a nahrazena úpravou ve vyhlášce 501 ve znění platném k 31. prosinci 2017. Tato novelizace se však významně nedotkla způsobu, jakým pojišťovny účtují o ostatních oblastech svojí činnosti, například rozeznávání výnosů ze svojí primární činnosti, tzn. upsané pojistné.

Výkaz zisku a ztráty pojišťoven je rozčleněn na tři oddíly, tzv. účty:

- Technický účet k neživotnímu pojištění,
- Technický účet k životnímu pojištění a
- Netechnický účet.

Složením výsledků těchto tří účtů pak získáme celkový hospodářský výsledek pojišťovny. Pojišťovna ovšem nesmí kompenzovat výnosy a náklady mezi jednotlivými účty ani je mezi sebou záměrně převádět a musí transparentně vykazovat výsledek hospodaření za jednotlivá odvětví své činnosti v rámci těchto třech definovaných účtů.

Hlavní zdroje výnosů pojišťoven představuje poskytování pojistného krytí, za něž pojišťovna inkasuje pojistné, a dále výnosy z investic, které pojišťovna získává investováním zdrojů z přijatého pojistného.

Způsob rozeznávání pojistného je popsán především v § 19 vyhlášky 502. Pojišťovny v prvním kroku rozeznávají tzv. předepsané hrubé pojistné, což je pojistné splatné v daném účetním období, bez ohledu na to, v jakém období je poskytnuto související pojistné krytí. Toto pojistné se v dalším kroku očišťuje o pojistné postoupené zajišťovatelům na základě uzavřených zajišťovacích smluv. V posledním kroku je předepsané hrubé pojistné očištěné o částku postoupenou zajišťovatelům

časově rozlišeno tak, aby se do výkazu zisku a ztráty dostalo pojistné ve výši, které odpovídá službám poskytnutým v daném účetním období. Tato úprava je provedena pomocí změny stavu rezerv na nezasloužené pojistné očištěné od zajištění. V rámci výkazu zisku a ztráty je vykázáno výsledné Zasloužené pojistné očištěné od zajištění, včetně popsanych úprav, které k němu vedou, a to samostatně pro životní pojištění v rámci Technického účtu k životnímu pojištění a pro neži-

Hugo a Sally se baví o vyhodnocování rizik

4. Proč je důležité dobře určit významná rizika?

Mluvíš o vysokých rizicích. Standardy ale mluví o významných rizicích. To je to samé?

ISA rozlišují jen dvě úrovně: významná a ostatní rizika. Ale nebrání kategorizovat si to detailněji, třeba vysoká-střední-nízká rizika. Významná nebo vysoká rizika jsou prostě oblasti s největší pravděpodobností nesprávnosti. Těm musíš věnovat nejvíc úsilí. A proto musíš velmi dobře určit, které oblasti to jsou.

Já vím. Snažím se těmto oblastem vždy věnovat co nejdřív. Třeba už na podzim. Ideální je, když je mám otestovány jako první.

Načasování je důležité. Ale ještě důležitější je charakter práce. U významného rizika musí být zřejmé, že děláš rozsáhlejší a cílenější testy než u ostatních rizik.

Já vím. A taky vím o dalších specifických požadavcích týkajících se významných rizik. Povinnost porozumění kontrolám, že tam nestačí pouhý analytický test, že u účetních odhadů musím zvažovat nejistotu takového odhadu apod. Spíš mne zajímá, kolik takových významných rizik bývá a jestli může být audit bez významného rizika.

Dvě rizika jsou automaticky předpokládána. První je riziko obcházení kontrol vedením. To existuje vždy a nelze jej negovat. Proto děláš posouzení podezřelých deníkových zápisů, nepodjatosti odhadů či neobvyklých transakcí. Druhé je riziko podvodu v oblasti výnosů. To se předpokládá, ale lze jej negovat. Ale bacha, pro negaci musíš mít pádné a zdokumentované argumenty, že vedení nemá motivaci ani příležitost výnosy manipulovat. Ostatní významná rizika jsou už na tvém úsudku. Typicky vyplývají z potenciálních podvodů, subjektivních účetních odhadů, komplexních transakcí, vztahů se spřízněnými osobami apod. Klient od klienta je to jinak.

Chápu. Někteří klienti jsou organizovaní a mají dobré vnitřní kontroly.

Kontroly mohou mít, ale to nelze použít jako argument, že riziko není významné. Nejsilnější kontroly klienti nasazují často právě tam, kde se nejvíc bojíš chyb. To bývají právě oblasti významných rizik.

votní pojištění v rámci Technického účtu k neživotnímu pojištění.

Co se týče výnosů z investic, způsob jejich stanovení je upraven ve vyhlášce 501 ve znění platném k 31. prosinci 2017, které až na specifické výjimky přebírá pravidla IAS 39. Velmi specificky je pak ve vyhlášce 502 upraveno vykazování výnosů z investic s ohledem na odvětví, ve kterém pojišťovna působí. V případě životní pojišťovny jsou výnosy z investic součástí Technického účtu k životnímu pojištění, neboť investování přijatého pojistného produktů životního pojištění je jejich nedílnou součástí a zhodnocení těchto produktů je na výnosy z těchto investic navázáno. Pro neživotní pojišťovny jsou tyto výnosy součástí Netechnického účtu, neboť z povahy neživotního pojištění nejsou výnosy z investic jeho součástí. Pro kompozitní pojišťovny jsou výnosy zachyceny nejprve na Technickém účtu k životnímu pojištění a poté je poměrná část náležející k neživotnímu pojištění převedena na Netechnický účet.

Účtování výnosů ve finančních institucích podle mezinárodních účetních standardů

Účtování výnosů ve finančních institucích podle mezinárodních účetních standardů se významně neliší od úpravy v českých účetních předpisech.

Pro finanční nástroje, které jsou v rozsahu působnosti standardu IFRS 9, došlo k implementaci pravidel IFRS 9 do vyhlášky 501 ve znění, které je od 1. ledna 2018 účinné pro banky a družstevní záložny. Pro investiční společnosti a společnosti poskytující služby v oblasti asset managementu, včetně fondů, jsou nadále aplikována předchozí pravidla vycházející z IAS 39. Ovšem rozdíly oproti aktuálně platným pravidlům IFRS 9 v oblasti finančních nástrojů nejsou, až na některé specifické případy, pro toto odvětví významné.

Pojišťovny se v současné době řídí standardem IFRS 4, který oblast výnosů pojišťoven nijak specificky neupravuje a povoluje pojišťovněm zůstat u dosavadních účetních politik. V praxi tak pojišťovny rozeznávají výnosy z pojistných smluv stejným způsobem, jaký předepisuje vyhláška 502.

Dopad na dosavadní způsob vykazování by však mohl mít standard IFRS 15. Do rozsahu jeho působnosti budou spadat především výnosové poplatky, o kterých účtují investiční společnosti a společnosti poskytující služby v oblasti asset managementu.

Standard IFRS 15 nově zavádí povinnost při rozeznávání výnosů založených na variabilní složce posoudit pravděpodobnost, že nebudou splněny podmínky pro získání variabilní složky a dojde ke zpětné úpravě souvisejících výnosů, pokud by byly již rozeznány. Pokud nelze doložit, že je velmi pravděpodobné, že k této zpětné úpravě nedojde, není takový výnos rozeznán, a to až do doby, než je tato nejistota odstraněna. V praxi se tento případ může vyskytovat u tzv. performance fee, což je poplatek účtovaný v případě, že výnosnost portfolia přesáhne

určitou hranici. Jelikož je výsledek splnění této podmínky do významné míry závislý na tržních podmínkách, které jsou mimo kontrolu účetní jednotky, a zároveň není možné výsledek odhadnout ani na základě výkonnosti podobných případů v minulosti, dá se s velkou pravděpodobností očekávat, že se účetní jednotce nepodaří doložit podmínku vysoké pravděpodobnosti dosažení požadovaných kritérií. Na druhou stranu tuto situaci nelze zcela vyloučit, například když je výkonnost portfolia významným způsobem nad požadovanou hranicí, případně pokud je již domluven odprodej portfolia za cenu, která povede ke splnění požadované hranice. Důsledkem tohoto pravidla pak může být rozdílné rozeznání výnosů z performance fee, než je tomu v současné době.

Dále se můžeme setkat se situací, kdy účetní jednotka inkasuje tzv. upfront fee nejčastěji za prodej a marketing podílových fondů. V tomto případě bude potřeba posoudit, zda tato služba představuje samostatný závazek dodat (performance obligation) v kontextu jiných služeb, které zpravidla účetní jednotka (např. investiční společnost) poskytuje. Pokud by se nejednalo o samostatný závazek dodat, byly by tyto výnosy rozlišovány společně s ostatními službami po dobu jejich poskytování a nikoliv jednorázově, jako v případě, kdyby se o samostatný závazek dodat jednalo.

Kromě investičních společností a společností poskytujících služby v oblasti asset managementu se standard IFRS 15 může dotknout i některých služeb, které poskytují banky a pojišťovny. U těchto odvětví jako celku se však neočekává významný dopad těchto pravidel.

Závěrem je třeba zdůraznit, že v roce 2018 doznaly české účetní předpisy i mezinárodní účetní standardy velkých změn – ať už se jedná o významné novelizace vyhlášek 501 a 502 nebo implementace standardů IFRS 9 a IFRS 15. Oblast výnosů ve finančních institucích není obvykle předmětem tak velkého zájmu jako například výpočet opravných položek k finančním aktivům nebo výpočet technických rezerv v pojišťovnách. Jde však o oblast s významným dopadem do výkazu zisku a ztráty, které je potřeba věnovat dostatečnou pozornost, především s ohledem na nové účetní předpisy, jejichž dopad bude potřeba v účetních závěrkách sestavených ke konci roku 2018 poprvé vyhodnotit.

Lenka Bízová

Mgr. Lenka Bízová je senior manažerkou ve společnosti EY a zaměřuje se na audit v oblasti finančních institucí, především bank, pojišťoven a investičních společností podle IFRS i českých účetních standardů. Vystudovala ekonomii se zaměřením na finance a bankovníctví na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze a získala další certifikaci při ACCA (Association of Certified Chartered Accountants). Je také statutární auditorkou.

Dohodnuté postupy – potvrzení výnosů u nájemce

Hana Mužátková

Velká spousta pronajímatelů obchodních jednotek nestanovuje nájemné jen fixní částkou za měsíc, ale ve svých nájemních smlouvách uvádí i nájemné z obratu. To se definuje jako určité procento z obratu nájemce, který realizuje ze své podnikatelské činnosti provozované v jednotce, již má v nájmu. Jedním z častých ujednání je, že v případě, kdy nájemné vy-

počítané z obratu dosahuje vyšší hodnoty než fixní nájemné, je nájemce povinen uhradit tuto vyšší hodnotu.

V této souvislosti se v nájemních smlouvách objevuje požadavek na potvrzení výnosů u nájemce auditorem. Pokud se auditor ve své praxi setká s tímto požadavkem, měl by zakázku provést v souladu s platnými auditorskými standardy či standardy pro související služby. Není možné vydat například „potvrzení“ o částce, které nebude nijak navázáno na auditorské standardy či standardy pro související služby. Nikdo z uživatelů by v takovém případě neporozuměl tomu, co vlastně takové „potvrzení“ znamená a jaký je jeho obsah.

Jedním z možných řešení jsou v tomto případě Dohodnuté postupy v souvislosti s finančními informacemi (ISRS 4400). Tento standard se zaměřuje na zakázky týkající se finančních informací. Může však být užitečným vodítkem i pro zakázky týkající se informací jiných než finančních v případě, že auditor má dostatečné znalosti o dané problematice a existují přiměřená kritéria jako východisko pro zjišťované skutečnosti. Při uplatňování tohoto mezinárodního standardu pro související služby (ISRS) mohou být pro auditora užitečná vodítka obsažená v mezinárodních standardech pro audit (ISA).

Při provádění dohodnutých postupů může auditor provádět některé postupy týkající se jednotlivých položek finančních informací (např. závazků, pohledávek, nákupů od spřízněných stran či tržeb a zisků segmentu činnosti účetní jednotky), určitého finančního výkazu (např. rozvahy) nebo celé účetní závěrky. V tomto konkrétním případě budou prováděny dohodnuté postupy týkající se výnosů.

Vzhledem k tomu, že auditor předkládá zprávu pouze o věcných zjištěních z dohodnutých postupů, není vyžadováno žádné ujištění. Příjemci této zprávy si postupy provedené auditorem i jím předložená zjištění vyhodnotí sami a z auditorovy práce si vyvodí své vlastní závěry. A je tedy třeba postupy jasně definovat, aby případně nedošlo k nedorozumění týkajícímu se chápání rozsahu prováděných postupů a zároveň bylo naplněno očekávání týkající se rozsahu provedených postupů. Dohodnuté postupy mohou mít různou podobu a rozsah v návaznosti na požadavky uvedené

v nájemní smlouvě. Auditor by měl mít stále na vědomí, že dohodnuté postupy nejsou auditem či prověřkou účetní závěrky v souladu s mezinárodními auditorskými standardy. Jazyk, kterým jsou psány dohodnuté postupy, by tedy neměl indikovat, že se jedná o ověření, ujištění či potvrzení správnosti, a auditor by se měl těmto a mnohým jiným podobným v definování postupů vyvarovat.

V následující části se pokusím ilustrovat, jakým způsobem mohou být dohodnuté postupy týkající se výnosů u nájemce definovány ve smlouvě mezi auditorem a účetní jednotkou (nájemcem). Je třeba říci, že smlouvě o dohodnutých postupech je nutno věnovat náležitou pozornost. Kromě vlastních dohodnutých postupů musí taková smlouva obsahovat řadu dalších náležitostí, odpovědnosti auditora i účetní jednotky a také náležitosti a omezení v distribuci konečné zprávy.

Dohodnuté postupy mohou být definovány například následovně:

1. Společnost nám předloží hodnotu obratu za zboží Provozovny X za období od 1. ledna 201X do 31. prosince 201X, která vstupuje do výpočtu nájemného Provozovny. Částku obratu za zboží Provozovny sesouhlasíme s výpisem z pokladního systému Provozovny, který nám Společnost poskytne.
2. Odsouhlasíme, že částka obratu za zboží uvedená v bodě 1 byla zaúčtována do hlavní knihy v účetnictví Společnosti na účty tržeb za zboží.

Zjištění pak může být formulováno následujícím způsobem (v případě, že nejsou zjištěny žádné rozdíly):

- A) K bodu 1 jsme zjistili, že hodnota obratu za období od 1. ledna 201X do 31. prosince 201X dle poskytnutého výpisu z pokladního systému Provozovny souhlasí s předloženým obratem za zboží Provozovny poskytnutým Společností.
- B) K bodu 2 jsme zjistili, že hodnota obratu za zboží uvedená v bodě 1 byla zaúčtována v této výši do hlavní knihy Společnosti na účty tržeb za zboží.

Pokud by byly zjištěny rozdíly, pak by výše rozdílu byla uvedena jakou součást zjištění například následujícím způsobem:

- A) K bodu 1 jsme zjistili, že hodnota obratu za období od 1. ledna 201X do 31. prosince 201X dle poskytnutého výpisu z pokladního systému Provozovny nesouhlasí s předloženým obratem za zboží Provozovny poskytnutým Společností o částku XXX tis. Kč, kdy částka z výpisu z pokladního systému Provozovny je vyšší o tuto částku.

Zpráva o věcných zjištěních je určena výhradně těm stranám, které se dohodly na provedených postupech, protože ostatní strany, jež neznají důvody pro volbu

těchto postupů, mohou výsledky interpretovat nesprávně. Jelikož již v okamžiku uzavírání smlouvy s klientem si je auditor vědom skutečnosti, že zpráva je určena i pro účely pronajímatele, je vhodné již ve smlouvě povolit poskytnutí naší zprávy pronajímateli, které bude mít určité podmínky jako např.:

- zpráva musí být poskytnuta pouze jako celek,
- vůči pronajímateli není přebírána zodpovědnost,
- bez výslovného souhlasu auditora se nelze na zprávu jako celek ani na její jednotlivé části odkazovat v jiném dokumentu či zpřístupnit jiným subjektům nebo ji rozmnožovat.

Podmínky distribuce je vhodné obdobně uvést i ve zprávě o dohodnutých postupech.

V ostatních ohledech smlouva o provedených postupech vychází ze vzoru smlouvy uvedeném v tomto standardu (ISRS 4400) v příloze 2.

Pokud se tedy auditor ve své praxi setká s tímto požadavkem na provedení zakázky, měl by se velice podrobně seznámit se standardem ISRS 4400, jehož plný překlad je uveřejněn na internetových stránkách Komory auditorů www.kacr.cz.

Závěrem

Klíčové pro úspěšné provedení zakázky týkající se dohodnutých postupů je přesné a jasné definování těchto postupů. Tomu by měla být věnována zvýšená pozornost, aby byla naplněna očekávání uživatelů zprávy o věcných zjištěních vydané auditorem a nedocházelo k nedorozumění týkající se obsahu a rozsahu postupů a formy zprávy.

Hana Mužátková

Ing. Hana Mužátková je senior manažerkou ve společnosti EY a zaměřuje se na maloobchod a podnikání v oblasti nemovitostí. V rámci EY je dále členkou skupiny pro řízení kvality v oblasti střední a východní Evropy. Vystudovala VŠE v Praze a získala další certifikaci při ACCA (Association of Certified Chartered Accountants). Je statutární auditorkou a členkou Kárné komise Komory auditorů České republiky a členkou Výboru pro metodiku auditu KA ČR.

Hugo a Sally se baví o vyhodnocování rizik

5. Získávám vyhodnocením rizik důkazní informace?

Získávám vyhodnocením rizik nějaké důkazní informace?

Samozřejmě. A klíčové. Stanovení rizik určuje rozsah a charakter dalších postupů. Proto musí být založené na faktických informacích. A tyto informace představují důkazní informace. Už ve fázi vyhodnocení rizik získáváš část ujištění.

Chápu. Když u určité položky vyhodnotím riziko jako nízké, tak tím vlastně říkám, že jsem již nasbíral velké množství důkazních informací, že chyba je nepravděpodobná. A proto zbývající testy mohou být již jen omezené.

Přesně tak. A když u určité položky riziko nevidíš, říkáš tím, že jsi již nasbíral dostatek důkazních informací o neexistenci významné nesprávnosti. To neznamená, že danou položku neaudituješ. Naopak, už jsi ji dostatečně zauditoval a nejsou potřeba žádné další postupy.

Rozumím. A taky konečně chápu, že můj spis v části vyhodnocení rizik musí být robustní. Jsou to taky důkazní informace. A pro řadu položek ty dominantní.

Přesně tak. A neboj se přistupovat k auditu opravdu rizikově. Neboj se rozlišovat rizika či dokonce argumentovat, že v některých oblastech neexistují. Jen k tomu musíš mít vždy přesvědčivé faktické informace. A ty musí být ve spisu.

Kauza falešné auditorské zprávy

Vážené kolegyně a kolegové,
dne 29. 6. 2016 bylo na úřední desce KA ČR upozorněno na opakované zneužití mého jména a čísla oprávnění. Tady je rekapitulace případu:

V září 2011 jsem zjistil, že existuje dokument „Zpráva o ověření účetní závěrky za rok 2009“, který byl ukončený mým jménem a razítkem s mými údaji v KA ČR. Policie neměla problém zjistit autora, protože tento „audit“ vyfakturoval postižené akciové společnosti svým jménem a na svůj účet. Policie po mě požadovala doložit, že mi vznikla významná újma. Sdělil jsem, že mi významná újma nevznikla. Postižená společnost také sdělila, že jí újma nevznikla a případ byl odložen. Pro mne bylo důležité, že pachatel bych zjištěný. A kdo to byl? Ani mě to moc nepřekvapilo. Byl to můj známý z dávných dob (samozřejmě nikdy nebyl auditor). Vzpomněl jsem si, že mě před rokem 2009 kontaktoval a nabízel k provedení nějaké auditu. To jsem odmítl, takže si nechal vyrobit razítko s mým jménem a „Zprávu o ověření účetní závěrky“ vytvořil sám.

V červnu 2016 jsem zjistil, že v produkci „Zpráva o ověření účetní závěrky“ pokračoval a pro jinou akciovou společnost vytvořil tyto „Zprávy“ za roky 2011 až 2015 ve stejném stylu jako u prvního případu. K trestnímu oznámení se tentokrát připojila i podvedená společnost.

A takto to proběhlo:

Červen 2016: podání trestního oznámení na Obvodní státní zastupitelství

Srpen 2016: akciová společnost postižená podvodem se připojila do trestního řízení

Září 2016: prostřednictvím svého advokáta jsem se připojil do trestního řízení vůči podezřelému s nárokem na náhradu škody a náhradu nemateriální újmy

Listopad 2016: podání vysvětlení na Policii ČR

Květen 2017: Usnesení Policie ČR o odložení trestní věci podezření ze spáchání přečinu poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, protože „... v celé věci se nepodařilo prokázat, že došlo k naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu poškození cizích práv podle ust. § 181 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, ani jiného trestného činu uvedeného ve zvláštní části trestního zákoníku...“

Květen 2017: moje stížnost proti usnesení

Červen 2017: Usnesení Obvodního státního zastupitelství: „... stížnost se zamítá, neboť není důvodná“

Listopad 2017: moje žádost o přezkoumání postupu státního zástupce Obvodního státního zastupitelství odeslaná na Městské státní zastupitelství

Leden 2018: vyzoomění z Městského státního zastupitelství:

„Po přezkoumání spisového materiálu ve shodě s Vámi konstatuji, že pokud podezřelý jménem poškozeného hodnotil a ověřoval kvalitu vedení účetnictví

a zda tyto zobrazují skutečnou situaci společnosti ..., a.s. a následně vydával jeho jménem zprávy o ověření účetní závěrky, které byly touto společností zakládány do sbírky listin společnosti v obchodním rejstříku, tak skutečně zasáhl do nemajetkových práv poškozeného jako auditora. Újmu, kterou poškozený v profesní sféře utrpěl, je možné považovat za újmu vážnou, tak jak má na mysli § 181 odst. 1 trestního zákoníku.“ ... „Rovněž je Vám možné přisvědčit v tom, že vzhledem k právní úpravě, vztahující se k provádění zápisů do obchodního rejstříku, jsou stále součástí listin založených v obchodním rejstříku společnosti ..., a.s. účetní závěrky a výroční zprávy, jež jménem poškozeného v období let 2011 až 2015 podepisoval a vystavoval podezřelý. Současně jsou však zde založené tytéž listiny auditované auditorkou Ing. ..., kdy jejich opětovný audit musel být znovu proveden v roce 2016 a 2017. Tato skutečnost může, jak konstatujete v podání, jež je podnětem pro ingerenci zdejšího státního zastupitelství, v nezasvěcené osobě vzbuzovat dojem o neprofesionalitě poškozeného, která společnost ..., a.s. v konečném důsledku vedla k pořízení nových auditů. Na základě toho je proto možné s Vámi souhlasit v tom, že jednáním podezřelého vznikla poškozenému vážná újma na právech jak má na mysli skutková podstata přečinu poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 trestního zákoníku. Z předloženého spisového materiálu však zjišťuji, že trestním příkazem Obvodního soudu ... byl I. B. uznán vinným přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 3 trestního zákoníku, jehož se měl ve stručnosti dopustit tím, že v letech 2011 až 2015 vypracoval pro společnost ..., a.s. zprávy o ověření účetní uzávěrky, kdy statutárním zástupci společnosti tvrdil, že je spolupracovník poškozeného, který je členem Komory auditorů České republiky, přičemž jednotlivé zprávy opatřil jménem poškozeného, které jeho jménem a bez jeho vědomí podepsal, a současně je opatřil razítkem s jeho jménem a číslem osvědčení KA ČR 1759, kdy za tyto zprávy od společnosti ..., a.s. postupně fakturoval celkovou částku ..., čímž společnost ..., a.s. uvedl v omyl a způsobil jí škodu ve výši ... Za toto jednání mu byl uložen podmíněný trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců s odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání jednoho roku. V tomto směru je proto nutné přihlídnout k tomu, že jednání, jehož se podezřelý dopustil ve vztahu k poškozenému, které by bylo možné kvalifikovat jako přečin poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, bylo podezřelým spácháno v jednočinném souběhu s přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 3 trestního zákoníku, jehož se dopustil ve vztahu ke společnosti ..., a.s. pro které již byl pravomocně odsouzen shora uvedeným trestním příkazem. Na základě toho již není možné v této věci vést další trestní stíhání podezřelého, neboť tomu s ohledem na ustanovení § 11

odst. 1 písm. h) trestního řádu brání překážka věci rozsouzené. Současně však konstatuji, že trest, který byl podezřelému uložen trestním příkazem Obvodního soudu ... je možné považovat za trest zcela dostatečný, a to i v případě, že by jeho jednání bylo kvalifikováno nejenom jako přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 3 trestního zákoníku, ale rovněž i jako přečin poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. S ohledem na shora uvedené skutečnosti byl Váš podnět shledán důvodným. S ohledem na nastalou procesní situaci však pochybení státního zástupce, spočívající v neúplné právní kvalifikaci jednání podezřelého, již není možné napravit. Obvodní státní zastupitelství však bude, a to i z preventivních důvodů, na tento svůj nesprávný postup zdejším státním zastupitelstvím upozorněno.“

Tento závěr byl pro mě postačující a dál jsem se v uvedeném případě neangažoval.

Milan Sotona
auditor ev. č. 1759

Příběh o mlčenlivosti

Jednoho krásného dne se v mé datové schránce objevilo předvolání na Národní centrálu proti organizovanému zločinu Policie ČR, doprovázené rozhodnutím obvodního soudu podle § 8 odst. 5 trestního řádu, dávající souhlas s poskytnutím informací, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti, v souvislosti s provedení mého výslechu jako svědka ve věci jednoho z mých klientů.

Vzhledem k tomu, že jsem od několika přátel působících jak v rámci profese, tak v oblasti trestního práva zjistil, že se nejedná o případ ojedinělý, rozhodl jsem se o něj touto formou, při zachování důvěrnosti konkrétního případu, s mými kolegy auditory podělit.

Nalistoval jsem zákon o auditorech, v němž se o takovémto způsobu zbavení mlčenlivosti nehovoří. Obrátil jsem se tedy na své kolegy právníky, kteří k tomuto tématu objevili dvě stanoviska, jak už to tak bývá, s protichůdným závěrem. V prvním předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal zastává stanovisko, které narušení mlčenlivosti auditora trestním řádem připouští, nicméně toto stanovisko se opírá o zákon o auditorech před posledními novelami, kde byl jeden z jeho argumentů, tedy veřejný zájem překazit a oznámit spáchání trestného činu, v mezidobí zhojen. Druhé stanovisko bylo ze sféry advokacie, v jehož závěru Dr. Seifert dovozoval, že se jako právně správný postup jeví takový, že auditor primárně dodrží svou jasnou zákonnou povinnost mlčenlivosti podle § 15 odst. 1 zákona o auditorech, kterou poruší až poté, co mu to bude závazně

a pravomocně uloženo. Tedy auditor orgánům činným v trestním řízení postupujícím podle § 8 odst. 5 trestního řádu se souhlasem soudce požadované a chráněné informace nevydá a využije veškeré zákonné prostředky obrany proti eventuálně uložené pořádkové pokutě.

Obrátil jsem se tedy písemně na Komoru auditorů se žádostí o stanovisko k této otázce. V mezidobí jsem se dostavil v souladu s předvoláním k výslechu na policii, kde jsem objasnil obecné souvislosti případu, nicméně jsem odmítl vypovídat o důvěrných informacích s argumentem, že se necítím řádně zbaven mlčenlivosti a čekám na stanovisko profesního orgánu.

V mezidobí jsem obdržel stanovisko Výkonného výboru komory s příloženým rozbohem zpracovaným právníkem úřadu komory. Oba tyto dokumenty se shodovaly v tom, že právní situace je nejasná a právní normy jsou ve vzájemném rozporu. Lišili se však v doporučení dalšího postupu, kde právní rozbor doporučoval spíše informace poskytnout a výkonný výbor preferoval dodržení požadavku mlčenlivosti.

Poté dorazilo usnesení policejního orgánu o udělení pořádkové pokuty za nevyhovění výzvy policejního orgánu vypovídat jako svědek vzhledem k povinnosti mlčenlivosti auditora. Ve spolupráci s právníky jsme podali proti tomuto usnesení stížnost, v níž jsme zopakovali argumenty o nejednoznačné právní úpravě a riziku kárných opatření ze strany profesních orgánů.

Po projednání této stížnosti rozhodl vrchní soud v Praze o jejím zamítnutí, neboť dospěl k závěru, že

byly splněny všechny formální náležitosti pro podání výpovědi v posuzované trestní věci. Soud konstatoval, že jsem sice nebyl zbaven mlčenlivosti auditovanou účetní jednotkou, avšak s ohledem na trestní stíhání jednatelů lze souhlasit se závěrem napadeného usnesení, že nelze očekávat udělení takového souhlasu a ani nebylo povinností policie o takový souhlas žádat, neboť zákonný postup představuje za takových podmínek nahrazení tohoto souhlasu rozhodnutím soudce na podkladě přechozí žádosti policie podle § 8, odst. 5 trestního řádu. Dále konstatoval, že jsem nebyl oprávněn dovolávat se stanoviska profesního auditorského orgánu, neboť komora nemůže podat ve věci závazné odborné stanovisko, kterým by byly vázány orgány činné v trestním řízení.

Pro budoucí případy však považuji za podstatné, že se vrchní soud nespokojil s tímto závěrem, ale ve svém usnesení se vypořádal i s podstatou věci a zde si dovoluji tuto část usnesení pro potřeby auditorské obce reprodukovat:

„Jakkoli může současná právní úprava institutu mlčenlivosti auditorů vyvolávat poněkud odlišné názory na její řešení v případě potřeby výslechu auditorů jako svědků v trestním řízení (jak také ve svém pozdějším vyjádření z 15. 6. 2018 uvedla Komora auditorů ČR), je třeba zdůraznit, že ani současné platné znění zákona o auditorech neobsahuje v ust. § 15a speciální úpravu zproštění mlčenlivosti určenou výslovně pro účely trestního řízení (ustanovení § 15 v odst. 3 zmíněného zákona totiž obsahuje výčet případů, kdy se o porušení povinnosti mlčenlivosti u auditora nejedná). Za takové situace představuje použití postupu podle § 8 odst. 5 tr. ř., které policejní orgán zvolil, přípustné zákonné řešení (viz také stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp.zn. Tpj 303/2005, byť se k nyní řešené problematice vztahuje pouze částečně), neboť jinak by fakticky pro orgány činné v trestním řízení neexistovala možnost získat informace kryté institutem mlčenlivosti auditora, což stěžilo úmyslem zákonodárce. Při řešení této problematiky nesporně dochází ke střetu veřejného zájmu, jímž je zájem státu na náležitém zjištění a potrestání pachatelů závažné trestné činnosti (§ 1 odst. 1 tr. ř.), se soukromým zájmem a právy klienta auditora (čl. 4 odst. 4, čl. 10 Listiny základních práv a svobod, čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). V případě řešení otázky mlčenlivosti auditora je ovšem nutno současně uvážit, že jeho postavení je odlišné od postavení např. advokáta či daňového poradce, kteří jednají při výkonu svých funkcí především ve prospěch svých klientů, a jsou tak velmi úzce spojeni s jejich zájmy, zatímco auditor jedná při výkonu svých pravomocí zejména ve veřejném zájmu a nejedná se u něho o natolik úzký vztah ke klientovi (viz princip nezávislosti a nestrannosti výkonu funkce auditora upravený v úvodních ustanoveních zák. č. 93/2009 Sb.). Převažuje-li tedy nepochybně s ohledem na právě zmíněné principy činnosti auditora

v jeho postavení a činnosti veřejný zájem nad soukromým zájmem klienta, považuje vrchní soud současně za logický důsledek z toho plynoucí, že je také nutno při vzájemném poměřování a zvažování vzájemného poměru veřejného a soukromého zájmu upřednostnit hledisko veřejného společenského zájmu na zjištění okolností významných pro trestní stíhání pachatelů trestné činnosti, a to navíc právě i v případech, o jaký se jedná nyní v této konkrétní trestní věci, kdy existuje důvodné podezření ze spáchání velmi závažných trestných činů [...] se škodou v řádech desítek či stovek milionů Kč. Při využití ustanovení § 8 odst. 5 tr. ř. je ovšem nutno respektovat zásady přiměřenosti a zdrženlivosti plynoucí z ust. § 2 odst. 4 tr. ř.“

Konečně jsem tedy měl v ruce autoritativní rozhodnutí soudního orgánu, který zvážil argumenty obou stran a rozhodl. Přes relativní jednoznačnost stanoviska připomínám výše uvedenou závěrečnou větu, která poukazuje na zásadu přiměřenosti a zdrženlivosti. Věřím tedy, že uvedený „průzkum bojem“ byl užitečný a poskytl mě i ostatním auditorům jistotu pro správný postup v tomto konkrétním případě i v obdobných případech v budoucnosti a doufám, že toto usnesení neznamená, že budou auditori masově zbavováni mlčenlivosti ve všech případech, kdy to může pomoci trestnímu řízení.

Petr Kríž

auditor ev. č. 1140

Co najdete v e-příloze č. 9/2018

Přístup k e-příloze Auditor

E-příloha Auditor vychází souběžně s tištěným časopisem Auditor v elektronické podobě. Pro auditory je ke stažení v uzavřené části webových stránek Komory auditorů www.kacr.cz, kam se lze dostat pod přihlašovacím jménem a heslem.

Právo

- **Nakládání s rodnými čísly v kontextu GDPR**
Rodné číslo je bez sporu nutné považovat za specifický osobní údaj. Právě pro svou jedinečnou povahu vzbuzuje nakládání s rodnými čísly ze strany zaměstnavatelů, úřadů či bank u laické veřejnosti značné obavy, že jejich údaje mohou být zneužity. Cílem článku přetištěného z www.epravo.cz je analyzovat současnou právní úpravu a ověřit, zda garantuje subjektům údajů dostatečně účinnou ochranu. Analýze je podrobena právní úprava podmínek zpracování rodných čísel v kontextu nedávno přijatého obecného nařízení o ochraně osobních údajů.
- **Docházkové systémy využívající biometrických údajů zaměstnanců z pohledu GDPR**
- **Ochrana pověsti právnické osoby před neoprávněným zásahem**

Zaznamenali jsme

- **Vláda chce chránit oznamovatele trestných činů.** Náhradu škody či odměnu jim ale nedá
Whistlebloweri mohou státu ušetřit až miliony korun. Tímhle anglickým pojmem se ve světě označují zaměstnanci státní správy a firem, kteří přijdou na nekalé nebo protizákonné jednání svých nadřízených a nahlásí ho. Pokud se však skutečně rozhodnou věc řešit a nepřehlížet ji, vystavují se rizikům, která mohou – a minulost takové případy zná – skončit třeba i vyhozením z práce. V přetisku článku z Hospodářských novin si můžete přečíst o připravovaném zákoně o ochraně oznamovatelů.
- **Liberecký kraj chce do konce června převzít Nemocnici Frýdlant**

-VeL-

AUDITOR č. 9/2018

ročník XXV

REDAKCE

Komora auditorů ČR
Opletalova 55, 110 00 Praha 1
tel.: 224 212 670, 221 602 289
e-mail: redakce@kacr.cz

REDAKTORKA

Ing. Lenka Zouharová, Ph.D.

REDAKČNÍ RADA

Ing. Jiří Pelák, Ph.D., předseda
doc. Ing. Ladislav Mejzlík, Ph.D.
Jarmila Melichová
Ing. Jiří Mikyna
prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc.
Ing. Jana Skálová, Ph.D.
Ing. Michal Štěpán
Ing. Petr Vácha

VYDÁVÁ

Komora auditorů České republiky
tel.: 224 212 670, 224 222 178
IČ 70901473

Vydávání povoleno MK ČR 6934
ISSN 1210-9096

INZERCE, SAZBA, DISTRIBUCE

Infomedia, spol. s r.o.
Otradovická 731/11, 142 00
Praha 4, tel.: 607 972 085
e-mail: infomedia@infomedia.cz

TISK

Wendy, spol. s r.o., Mělník

OBJEDNÁVKY A PŘEDPLATNÉ

Komora auditorů ČR
e-mail: kacr@kacr.cz

Vychází 10x ročně

Roční předplatné: 950 Kč

Pro členy KA ČR zdarma

www.kacr.cz

© Komora auditorů ČR